БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 117 (18.893). ● Чоршанба, 23 май 1984 йил ● Баҳоси 3 тийин.

«КОСМОС — 1557» ПАРВОЗДА

1984 йил 22 май куни Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос — 1557» учирилди.

Йўлдош ичига СССР халқ хўжалигининг турли тармоқлари ва халқаро ҳамкорлик манфаатларини кўзлаб, ернинг табиий ресурсларини тадқиқ қилишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Аппаратлар нормал ишлаб турибди.

Олинаётган маълумотлар ишлаб чиқиш ва фойдаланиш учун «Природа» давлат илмий-тадқиқот ва ишлаб чиқариш марказига юборилмоқда.

(ТАСС).

К. У. ЧЕРНЕНКО Г.-Д. ГЕНШЕР БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

22 майда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. У. Черненко визит билан Совет Иттифоқига келган ГФР федерал канцлерининг ўринбосари, федерал ташқи ишлар министри Г.-Д. Геншерни қабул қилди.

Суҳбатда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советиь Раисининг биринчи ўринбосари, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико қатнашди.

Суҳбат чоғида К. У. Черненко СССРнинг тинчликни таъминлашга, қуролланиш пойгасини жиловлашга, ядро ҳалокатининг олдини олишга қаратилган йўли ўзгармаслигини таъкидлади. У айниқса Ғарбий Европада, шу жумладан ГФР территориясида Американинг биринчи зарба урадиган янги ракеталари пайдо бўлганидан кейин уруш хавфи жиддий равишда ортганига эътиборни қаратди. Шу муносабат билан, башарти АҚШ ва НАТО ядро уруши хавфини кучайтираверадиган бўлса, Совет Иттифоқи ва унинг иттифоқчилари шунга муносиб тарзда жавоб чораларини муттасил амалга оширадилар, деб таъкидланди. Улар ўзларидан ҳарбий устунлик бўлишига йўл қўймайдилар. Бироқ ҳарбий қаршима-қаршиликни кучайтириш — биз танлаб олган йўл эмас. СССР тенглик ва баб-баравар хавфсизлик принципига мувофиқ равишда ядро қуролини тубдан чеклаш ва қисқартириш тарафдоридир.

Г.-Д. Геншер ядро қуроллари хусусидаги музокараларни янгидан бошлашга даъват этиб, НАТОнинг Ғарбий Европада Америка ракеталари жойлаштирилиши масаласи хусусидаги маълум позициясини такрорлади, мана шу позиция Женевадаги музокараларнинг барбод бўлишига олиб келганлиги маълум.

Бунга жавобан Совет томони Америка ракеталарининг жойлаштирилиши музокаралар учун тўсиқ вужудга келтирганини ва мана шу тўсиқлар сақланиб қолган шароитда музокараларни янгидан бошлашга қилинадиган даъватларни жиддий даъватлар, деб қабул қилиб бўлмаслигини айтди. Америка ракеталарини чиқартириб юбориш гўё Совет Иттифоқига қандайдир совға бўлади, деб ҳисоблаш калтабинликдир. Бу ракеталарни чиқартириб юбориш ҳамманинг, шу жумладан АҚШнинг ва, албатта, Ғарбий Европанинг ҳам манфаатларига мос бўлиб тушур эди. Американинг ракеталари олиб чиқиб кетилган тақдирда СССР ҳам ўзининг жавоб чораларини бекор қилур эди. Ядро қисқартириш тўғрисидаги музокараларга йўл очилган бўлур эди.

— Совет Иттифоқи, — деди К. У. Черненко, — халқаро вазиятни соғломлаштириш, ядро уруши хавфини тугатиш юзасидан олисни кўзловчи таклифлар комплексини ўртага қўйди. Аммо Вашингтондагилар гўё бу таклифлар йўқдек иш тутмоқдалар ва ҳатто жамоатчиликни гўё АҚШ мулоқот тарафдори, аммо ҳамма нарса русларнинг истамаслигига бориб тақалмоқда, деб ишонтиришга уринмоқдалар. Аслида эса ҳамма иш бунинг аксича бўлиб турибди.

Айни Совет Иттифоқи мазмундор мулоқот тарафдори бўлиб майдонга чиқмоқда, амалий аҳдномаларга эришишга қаратилган аниқ-равшан таклифларни ўртага қўймоқда. Совет таклифлари АҚШ ҳукуматига маълум. СССР Қўшма Штатларга, жумладан, космоснинг ҳарбийлаштирилишига йўл қўймаслик тўғрисида музокара бошлашни, ядро қуроли синовларини тўла ва ёппасига тақиқлаш ҳақидаги музокараларни Англия иштирокида янгидан бошлашни таклиф қилмоқда. Биз АҚШни ер ости ядро портлатишларини чеклаш тўғрисидаги 1974 йилги ва 1976 йилги Совет-Америка шартномаларини, ниҳоят, кучга киритишга чақирдик. Совет Иттифоқи ядро қуролларини ўзаро кўпайтирмаслик тўғрисидаги масалани ҳам қатъият билан қўймоқда.

Мана шу таклифларнинг ҳаммасига Америка томони муттасил салбий жавоб қайтармоқда. Бошқача қилиб айтганда, Вашингтондагилар бир битимга келишдан манфаатдор эмас. У ердагилар мулоқотнинг фойдали эканлиги тўғрисида умумий тарздагина мулоҳаза юритиш билан чекланиб, ундан нари ўтмаяптилар.

К. У. Черненко Совет Иттифоқининг ядро давлатлари ўз ўрталаридаги муносабатлардан ядро урушининг олдини олиш манфаатларини кўзлаб келишиб олинган муайян феъл-атвор нормаларига амал қилишлари тўғрисидаги таклифига, шунингдек СССР ва унинг иттифоқчиларининг Европадаги ва дунёдаги вазиятни тубдан соғломлаштиришга, давлатлар ўртасида ишончни мустаҳкамлашга қаратилган бошқа катта ташаббусларига суҳбатдошнинг эътиборини тортди.

Г.-Д. Геншер камроқ миқдордаги қурол бўлган ҳарбий мувозанат тарафдори эканини умумий тарзда айтиб ўтди. У ГФР ҳукуматининг Совет Иттифоқи билан ва бошқа социалистик мамлакатлар билан турли соҳалардаги икки томонлама ҳамкорликни давом эттириш ва ривожлантиришдан манфаатдор эканини айтди.

К. У. Черненко Москва Шартномаси ва бу Шартнома тузилганидан кейин Совет-Ғарбий Германия алоқалари ва ҳамкорлиги актив ривожланганлиги СССР ва ГФР халқларининг тинчликка ҳамда кескинликни юмшатишга бўлган ўзаро ва табиий эҳтиёжини акс эттирди, деб таъкидлади. Буни қадрламоқ керак. Совет Иттифоқи иккала мамлакат ўртасида нормал ва яхши муносабатлар бўлишининг тарафдоридир. Биз шу муносабатларни давом эттириш учун иккала томоннинг холис ниятли бўлиши, бир-бирининг хавфсизлиги манфаатлари муносиб равишда ҳурмат қилиниши, қитъадаги ядро қаршима-қарши туришнинг ҳозирги хатарли кескинлашувини бартараф қилиш учун иккала томон куч-ғайрат сарфлаши кераклигига асосланиб иш тутамиз.

Суҳбатда: Совет томонидан — КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров ва СССРнинг ГФРдаги элчиси В. С. Семенов, Ғарбий Германия томонидан — ГФР ташқи ишлар министрлигининг статс-секретари А. Майер-Ландрут, ГФРнинг СССРдаги элчиси Х.-Й. Кастль, ГФР ташқи ишлар министрлиги сиёсий департаменти бошлиғининг ўринбосари Г. Браунмюль ҳозир бўлдилар.

(ТАСС).

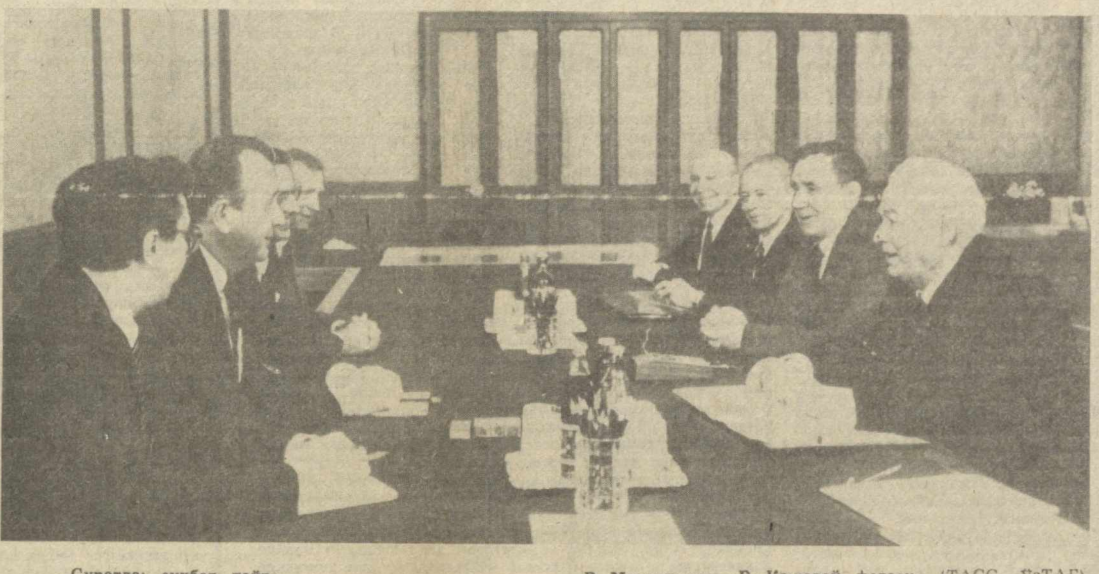

Суратда: суҳбат пайти. В. Мусаэльян ва В. Кошевой фотоси (ТАСС—ЎзТАГ).

СОВЕТ—ҒАРБИЙ ГЕРМАНИЯ МУЗОКАРАЛАРИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советиь Раисининг биринчи ўринбосари, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико билан Германия Федератив Республикаси федерал канцлерининг ўринбосари, федерал ташқи ишлар министри Г.-Д. Геншер ўртасида 21 май куни Кремлда музокаралар бошланди.

Дунёдаги, шу жумладан, Европадаги ҳозирги вазиятга доир масалалар муҳокама диққат марказида бўлди.

А. А. Громико КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси К. У. Черненконинг яқинда берган баёнотларига суҳбатдошининг эътиборини жалб этди. Ана шу баёнотларда Совет Иттифоқи тинчлик ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш, турли ижтимоий тузумдаги давлатлар билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик йўлидан боражаги ниҳоятда равшан қилиб таъкидланган. А. А. Громико ядро уруши хавфини бартараф этиш, халқаро кескинликни камайтириш, давлатлар ўртасидаги муносабатларда ишончни ўрнатиш борасида СССР ва бошқа социалистик мамлакатларнинг бир қанча конкрет ташаббусларига тўхталиб ўтди.

Шу муносабат билан АҚШ маъмурияти халқаро ишларда агрессив, милитаристик йўлни ўтказаётганлиги, шу жумладан Ғарбий Европада Американинг янги ядровий ракеталарини жойлаштириш натижасида вужудга келган хатарли аҳволни ҳеч кечиктирмай тузатиш зарурлиги алоҳида таъкидлаб ўтилди. ГФР ҳукумати ҳам шундай ривожланиш учун муайян даражада жавобгардир. Ғарбий Европада Американинг биринчи бўлиб зарба уришга мўлжалланган ракеталари пайдо бўлганлиги ядро уруши хавфини, шу жумладан, ГФРнинг ўзи учун ҳам шундай хавф-хатарни жиддий равишда кескинлаштириб юборди.

Ҳозир Ғарбдагилар Женевадаги музокараларни яна бошлаш зарурлиги тўғрисида кўп гапирмоқдалар, деди А. А. Громико. Маълумки, ана шу музокаралар Ғарбий Европада Америка ракеталари жойлаштирила бошланганлиги натижасида барбод бўлган эди. Музокараларни яна бошлаш учун бир нарса зарур, у ҳам бўлса Америка ракеталари жойлаштирила бошлангунга қадар мавжуд бўлган аҳволга қайтиш лозим.

Г.-Д. Геншер НАТОнинг маълум позициясига мувофиқ АҚШнинг Ғарбий Европадаги бир қанча мамлакатларда янги ракета-ядро қуролини жойлаштираётганлигини оқлашга уриниб кўрди. Шу билан бирга у мувозанат ва кескинликни юмшатиш, ҳаққоний хавфсизлик манфаатларини ўзаро эътироф этиш асосида Европада барқарорликни таъминлаш керак, деган фикрни билдирди. ГФР қуролланиш пойгасини тўхтатиш ишига ҳисса қўшиш истагида эканлиги тўғрисида гапирди.

Марказий Европада қуролли кучлар ва қурол-яроғларни ўзаро қисқартириш тўғрисида Вена музокаралардаги ишларнинг аҳволини кўриб чиқиш чоғида Совет томони ғарблик музокарадошлар у ерда ҳамон ноконструктив позицияда турганликларини, бундай позиция кўп йиллардан буён аҳдлашувга эришишга тўсқинлик қилиб келаётганлигини қайд этди.

А. А. Громико СССР яқинда Стокгольм конференциясида тақдим этган таклифларга тўхталиб, бу таклифлар сиёсий ва халқаро ҳуқуқий характердаги кенг кўламдаги тадбирларнинг ҳарбий-техникавий соҳадаги конкрет тадбирлар билан узвий қўшилишидир, деб таъкидлади. Айни мана шундай комплекс ёндашув конференция мандатида белгиланган вазифаларга ҳам, шунингдек Европа ҳаётининг энг муҳим эҳтиёжларига ҳам тўла даражада мос келишига Совет томонининг ишончи комил.

Г.-Д. Геншер ГФР ҳукумати Стокгольм конференциясини Европада хавфсизлик масалалари юзасидан мулоқот учун муҳим анжуман деб қараётганлигини ва унда конкрет натижаларга эришилишидан манфаатдор эканлигини айтди. Совет Иттифоқининг янги таклифлари ҳам шу нуқтаи назардан ўрганиб чиқилади.

* * *

А. А. Громико Г.-Д. Геншер шарафига нонушта-зиёфат берди, зиёфат вақтида нутқлар сўзланди. (ТАСС).

КРЕМЛДА СУҲБАТ

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Тихонов 22 май куни Кремлда Австриянинг «Фест—Альпине» концерни бош директори Х. Апфальтерни қабул қилди.

Суҳбат чоғида СССР билан Австрия ўртасидаги савдо-иқтисодий ва илмий-техникавий алоқалар муваффақиятли ривожланаётганлигидан мамнуният изҳор этилди. Совет ташқи савдо ташкилотларининг «Фест-Альпине» билан узоқ муддатли ҳамкорлиги ана шу алоқалар доирасида муҳим роль ўйнамоқда.

Совет Иттифоқи билан Австрия ўртасидаги иқтисодий алоқаларнинг кенгайтирилиши, деб уқтирди Н. А. Тихонов, томонларнинг ўзаро наф кўриш ва манфаатларини ҳурмат қилиш принципларига риоя қилишга асосланган халқаро ҳамкорликнинг самарадорлигидан далолат беради.

Суҳбат амалий вазиятда ўтди.

(ТАСС).

ШАҲАРГА ЮКСАК МУКОФОТ

ҚАРАҒАНДА, 22 май (ТАСС). Қарағанда меҳнаткашларининг социалистик қурилишдаги хизматлари, мамлакатни индустриялашдаги катта роли ва Улуғ Ватан урушида немис-фашист босқинчиларини тормор қилишни таъминлашга қўшган катта ҳиссаси учун шаҳар Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди. Бугун бу ерда Қозоғистон Компартияси шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг партия, совет, жамоат ташкилотлари, меҳнаткашлар намояндалари билан биргаликда шаҳарнинг 50 йиллигига ва унга юксак мукофот топширилишига бағишланган тантанали мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисда самимий кутиб олинган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Д. А. Кунаев нутқ сўзлади. У ўртоқ К. У. Черненко номидан қарағандаликларни, уруш ветеранларини Ватан мукофоти билан астойдил муборакбод этди.

Мажлис аҳлининг гулдурос қарсаклари остида Д. А. Кунаев Меҳнат Қизил Байроқ орденини шаҳар байроғига қадаб қўйди.

Мажлисда сўзга чиққан нотиқлар юксак мукофот учун, шаҳарни иқтисодий ва социал жиҳатдан ривожлантириш ҳақидаги зўр ғамхўрлик учун партия ва ҳукуматга чин кўнгилдан миннатдорчилик изҳор этдилар.

Тантанали мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига, СССР Министрлар Советига, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. У. Черненкога баланд руҳ билан табрикнома йўлладилар.

ДЎСТОНА ВИЗИТ БИЛАН

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси В. М. Чебриков ГБСП Марказий Комитети ва ГДР Министрлар Советининг таклифига биноан қисқа муддатли дўстона визит билан 22 май куни Москвадан Берлинга жўнаб кетди.

Аэропортда уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. И. Долгих, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ТАСС).

ОСИЁ, АФРИКА ВА ЛОТИН АМЕРИКАСИ МАМЛАКАТЛАРИ КИНОФЕСТИВАЛИ · Тошкент-84

Бугун Тошкентда Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг VIII халқаро кинофестивали очилади. Уч қитъа санъат анжумани қатнашчилари ва меҳмонларига алангали салом!

ТОШКЕНТ МЕҲМОНЛАРНИ КУТИБ ОЛМОҚДА

Ўзбекистон пойтахти байрам либосида. Унинг кўчалари ва майдонларини, хиёбонлари ва паркларини Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VIII халқаро кинофестивалининг эмблемалари, транспарантлари безатиб турибди. Транспарантларда кинематографчилар анъанавий анжуманининг «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» деган олижаноб шиори, учрашув қатнашчилари ва меҳмонларини табриклаб ёзилган сўзлар кўзга ташланади. Фестиваль қароргоҳи «Ўзбекистон» меҳмонхонаси олдидаги майдонда анжуманда қатнашувчи мамлакатларнинг давлат байроқлари ҳилпираб турибди.

22 май куни, кинофестиваль тантанали очилиши арафасида шаҳар жамоатчилигининг вакиллари Тошкент аэропортида меҳмонларни самимий табрикладилар. Қадимий ва ҳамиша навқирон шаҳар аҳолиси уч қитъа кино санъати намояндаларини ранг-баранг гулдасталар, байрам тароналари билан шодиёна кутиб олди.

(ЎзТАГ).

Суратда: Тошкент аэропортида кинофестиваль қатнашчиларини кутиб олиш. В. Молгачев фотоси.

РЕСПУБЛИКА МЕҲМОНЛАРИ

Финляндия Республикаси чегарани қўриқлаш бошқармасининг бошлиғи генерал-лейтенант Эркки И. Кирьявайнен бошчилигидаги Финляндия чегарачилар делегацияси бир неча кун давомида Ўзбекистон ҳаёти билан танишдилар. Делегация СССР чегара қўшинлари бошлиғи армия генерали В. А. Матросов таклифига биноан расмий визит билан Совет Иттифоқига келган.

Меҳмонлар В. И. Ленин номидаги СССР халқлар дўстлиги саройига бордилар, Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар, метрополитен поездида юрдилар. Делегация Самарқандда бўлиб, унинг архитектура ёдгорликларини ва янги қурилиш районларини кўздан кечирди.

(ЎзТАГ)

ДАЛА ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

МЕХАНИЗАТОРНИНГ ДАЛА ПАСПОРТИ

ТЕРМИЗ. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Ленин йўли районидаги хўжаликларда механизаторларнинг дала паспорти жорий этилди. Ана шу ҳужжат жорий қилингач, алмашлаб экиш участкасининг сифат комиссияси аъзолари культивация сифатини, кунлик графикнинг бажарилишини, тракторнинг техник аҳволи ва ишчи органларининг тўғри ўрнатилишини назорат қилиб борадиган бўлишди. Текшириш якуни механизаторнинг дала паспортига қайд қилинади.

Юқори баҳо олган механизаторлар моддий ва маънавий жиҳатдан тақдирланадилар. Масалан, Ленин номли совхознинг 7-алмашлаб экиш участкаси механизатори Ҳ. Сатторов ғўзага иккинчи ишлов беришни сифатли амалга оширганлиги, ва участкада биринчи бўлиб туғаллаганлиги учун унга участка ва бригада кенгашининг қарори билан ойлик маошининг 20 проценти миқдорида пул мукофоти берилди.

ЁЗГИ МАВСУМГА

С. М. Киров номли Хўжаобод агросаноат комплексида монтаж қилиб бўлинган янги автомат линия помидорни йиғиб-териб олиш айни авжига чиққан пайтларда унинг ҳосилини тез қайта ишлашга ёрдам беради. Бу линия бир суткада 300 тонна помидорни қайта ишлай олади. Юқори унумли бу линия сабзавот кўплаб йиғиштириб олинаётган даврда ҳосилни қайта ишлаш учун ташиб келтираётган транспорт навбатини тугатиш имконини беради. Самарқанддаги «Серп и Молот» консерва заводида ҳам худди шундай автомат линия монтаж қилинган.

Янги мавсумга республикадаги бошқа қайта ишлаш корхоналарининг технология машина-ускуналари ҳам янгиланади.

(ЎзТАГ).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: ЯГОНА СИЁСИЙ КУН

БАРҲАЁТ АНЪАНА

В. И. Ленин партия ва совет раҳбарларининг меҳнаткашлар кенг оммаси билан жонли алоқасига, бевосита мулоқотига катта эътибор берарди. Доҳийнинг ўзи саноат корхоналарида бўлиб, ишчилар билан учрашиб турар, уларни ҳаяжонга солаётган саволларга амалий жавоблар берарди, оммани ёш Советлар ҳокимияти олдида турган вазифаларни бажаришга сафарбар этарди. Партия бу ленинча анъанани бойитиб бормоқда. Эндиликда республикамизда ягона сиёсий кунлар ўтказиш одат бўлиб қолди. Ўтган жума Ўзбекистон шаҳар ва қишлоқларида 30 мингга яқин сайлаб қўйилган партия активи, раҳбар ходим меҳнаткашлар билан учрашди. Бу учрашувларда КПСС Марказий Комитетининг 1984 йил февраль ва апрель Пленумлари қарорлари, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. У. Черненконинг нутқларида илгари сурилган вазифалар ҳақида атрофлича фикрлашиб олинди.

НАМАНГАН область партия ташкилотлари «Партия иши — бутун халқ иши» шиори остидаги ягона сиёсий кунга муайян тайёргарлик кўрдилар. Чортоқ район партия комитети бир неча кун олдин докладчилар семинар-кенгашини ўтказди. Меҳнат коллективларида бўлажак учрашувлар ҳақидаги эълонлар, саволлар учун қутилар барвақт, кўзга ташланадиган жойларга қўйилди. Суҳбатлар учун материаллар тайёрланди. «Наманганирстрой» трестининг Чортоқ механизациялашган кўчма колоннаси партия ташкилотининг секретари Тошпўлат Зиёмов шундай дейди:

— Бу тадбир меҳнаткашларнинг ҳам сиёсий тарбиясида, ҳам хўжалик тарбиясида катта аҳамиятга эга. Илгарилари ҳам шундай кунлар ўтказилган. Уларда ирригация-мелиорация ишлари, агросаноат комплекси самарадорлигини ошириш тадбирлари ҳақида кенг фикр олишилганди. Мана шундай жонли мулоқотлар чоғида ирригаторлар ва монтажчиларнинг: «Эҳтиёт қисмлар нега етишмайди?», «Ремонт сифати қачон яхшиланади?» сингари долзарб саволларига амалий жавоб берилганди.

Партия бюроси ягона сиёсий кун арафасида коллективни социал ва иқтисодий ривожлантириш тадбирлари қандай амалга оширилаётганлигини таҳлил қилиб чиқди. Бу ерда меҳнат коллективларининг деярли ярми пудрат усулига ўтган. Улар қурилиш-монтаж ишларининг 60 процентдан кўпроғини бажаришяпти. Бу беш йиллик охирига мўлжалланган даражага тенгдир. Бульдозерчи Ҳайитбой Дадабоев шу кунларда 1987 йилнинг апрель ойи ҳисобига меҳнат қилмоқда. Боқибой Ражаббоев, Раҳмонберди Нажмиддинов, Абдуллажон Иномов сингари механизаторлар ҳам вақтдан ўзиб ишлашмоқда. Коллектив тўрт ойлик планни анча ортиғи билан бажарди.

КОСОНСОЙ районида 162 докладчи лекция, суҳбат чоғида фойдаланиладиган материалларни анча барвақт олди. Партия органларининг сайлаб қўйилган активи, хўжалик раҳбарлари меҳнат коллективларида бўлиб, партия Марказий Комитети амалга ошираётган изчил ички ва ташқи сиёсат тўғрисида гапириб бердилар. Район партия комитетининг аъзоси, «Тожикистон» совхозининг директори Аҳмаджон Мамашарипов чорвадорлар билан ўтказган учрашув, айниқса кўнгилли бўлди. Шу кунларда улар ўз отарларини Чотқол тоғи этакларига олиб чиқдилар. Муҳриддин Ғиёсов, Мансуржон Жалилов, Котибжон Нурматов сингари ўрта бўғин кадрлари ва мутахассислар улар ҳузурига анча барвақт етиб келишди. Чўпонлардан Тошбой Мирзабеков, Суйитбек Анорбоев, Шерқўзи Машаевлар Озиқ-овқат программасини амалга ошириш борасида ўзларини қизиқтирган саволларга муфассал жавоб олишди. Бу йирик хўжалик юбилей йилида 500 тонна гўшт тайёрлайди. Яйловларда чўпонлар қўй-қўзиларни тез семиртириш чораларини кўряптилар.

НАМАНГАН шаҳри — йирик саноат, маданият марказларидан бири. Ягона сиёсий кун барча меҳнат коллективларида катта байрамга айланди. 27-ўрта мактабда юқори синф ўқувчилари шу мактаб директори Сорахон Иброҳимова билан учрашишди. Бу билим даргоҳида аврли шойи газламалар комбинати учун йигирувчи, тўқувчи, калаваловчи ишчи ўринбосарлари тайёрланмоқда. Ҳар йили ўқишни тугатган 30—40 йигит-қиз комбинатда ишлаб қолмоқда. Эндиликда уларнинг кўпчилиги бутун республикага довруқли ишчилар бўлиб етишди.

Ўқувчилар даврасидаги қизғин фикр олишув аврли газламалар комбинатида давом этди. Ягона сиёсий кун арафасида бу коллективда 304 ишчи ўз меҳнат календарида 1985 йил давом этаётганлиги, 58 ишчи ўн иккинчи беш йиллик ҳисобига маҳсулот топшира бошлаганлиги ҳақида рапорт берди. Бу ерда вақтдан анча илгарилаб меҳнат қилаётган тадбиркор, тажрибакор тўқувчилар оз эмас. КПСС XXVI съезди делегати Аҳад Тошбоев, тўқувчи Тоҳир Дадамирзаевлар ҳозирдаёқ ўн учинчи беш йиллик маррасини эгаллаш учун курашни бошлаб юборишди. Тўқувчилар Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Сайёра Умаровна Султонова билан учрашдилар. Нотиқ КПСС Марказий Комитетининг 1984 йил апрель Пленумида илгари сурилган вазифалар, мамлакатни, республикани социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришни жадаллаштириш борасида ишлаб чиқилган улкан режалар ҳақида гапириб берди. Ишчилар томонидан берилган саволлардан шу нарса маълум бўлдики, коллективда муносиб ишчи ўринбосарларини тайёрлашни кенгайтириш, ёш ишчилар қўним ишлаб кетишини таъминлаш муаммоларини изчил ҳал этиш даркор.

ЎЗБЕКИСТОН Компартияси Ревизия комиссиясининг аъзоси Ҳамидхон Мамажонов ўзи раис бўлган Наманган районидаги «Ленинград» колхози аъзолари, Олвализор техника хизмати станцияси ишчилари билан учрашув чоғида Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил этилганлигининг шонли 60 йиллиги шарафига олинган юксак мажбуриятлар қандай бажарилаётганлиги ҳақида гапириб берди. Колхоз она-Ватанга 8 минг тонна «оқ олтин», кўп миқдорда сут ва гўшт етказиб беради. Социалистик мажбуриятни бажариш ялпи даромадни 300 минг сўм кўпайтириб, 7,5 минг сўмга етказиш имкониятини беради. Хўжалик меҳнат унумдорлигини қўшимча равишда ошириш ва маҳсулот таннархини камайтириш туфайлигина 78 минг сўм иқтисодий самара олади.

Шу райондаги «Коммунизм» колхозида область партия комитетининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Жамила Каримова айрим коллективлар юбилей йилини юксак суръат билан бошлаб, айни кезда иш унумини бирмунча бўшаштириб қўйганликлари ҳақида гапирди. Уни қўллаб-қувватлаб, учрашув қатнашчилари дарҳақиқат ғўза парваришида, бошқа ишларда бўшашувчанлик содир бўлаётганлигини таъкидлашди.

„ЭЛЕКТРОТЕРМ» ишлаб чиқариш бирлашмаси бош корхонасида партия комитети секретарининг ўринбосари Николай Александрович Попиолкевич билан ягона сиёсий кун якуни чиқарилаётган пайтда учрашдик. Бу ерда ишчилар область партия комитети бюро аъзолигига кандидат Ҳ. Маматов, область партия комитетининг бюро аъзоси, пайвандчи Ю. Глазикин, шаҳар партия комитетининг аъзоси, пайвандчи Ю. Мамадалиев билан учрашдилар. Учрашиш чоғида корхонада кўплаб юксак унумли автомат линиялар, ностандарт ускуналар йиғилиб қолганлиги, айримларини монтажлаш ўн йиллаб чўзилаётганлиги ҳақида сўз юритилди.

— Меҳнаткашлар билан бундай учрашувлар катта самара бериши табиий, — дейди Николай Александрович. — Лекин ягона сиёсий кунни ташкил этишнинг айрим жиҳатларини такомиллаштириш керак деб ўйлайман. Чунончи, докладчилар ишчилар ҳузурига барвақтроқ келиб, цехларда, участкаларда бўлсалар, одамлар билан иш тепасида суҳбатлашиб, ишлаб чиқариш эҳтиёжларини чуқурроқ ўргансалар, бундай учрашувлар янада жонли, фойдали тус оларди.

Дарҳақиқат, ўтган жума куни Наманган область партия ташкилотларида ягона сиёсий кунни ўтказиш натижаларининг таҳлили шуни кўрсатадики, ҳали бу муҳим тадбир муайян даражада такомиллаштиришга муҳтож. Жумладан, докладчилар учун область, шаҳар, районлар миқёсида етарли методик ва бошқа материаллар тайёрланган. Лекин бевосита меҳнат коллективларининг ўзида, бошланғич партия ташкилотларида бундай материалларни тайёрлашга ҳамма ерда ҳам етарли аҳамият берилмаганлиги кўзга ташланди. Айрим ҳолларда олис йўлдан келган докладчиларнинг тўғри минбарга кўтарилиш фактлари ҳам юз берди. Табиийки, бу суҳбат коллективнинг ҳаёти, ишлаб чиқариш ва маданий-маиший проблемаларни ҳал этиш йўллари билан амалий тарзда боғланиб кетмаслигига олиб келди. Яна бир жиҳат ҳам кўзга ташланди: айрим партия комитетлари докладчиларни муайян коллективларга муқим белгилаб қўйганлар. Бу ҳам келгусида меҳнаткашлар билан учрашувлар тобора қизиқарли, фойдали бўлиб боришига ҳалақит беради. Гап у ёки бу ходим турли аудиторияларда, меҳнаткашларнинг хилма-хил давраларида бўлиб, уларни қизиқтирган саволларга тўла жавоб бериши тўғрисида боряпти, албатта. Ягона сиёсий кунда эскича, зарарли анъаналарни барҳам топтириш, диний сарқитларга қарши курашга ҳужумкорлик тусини бериш ҳам лозим. Ҳаётнинг олдинги маррасида, турмушнинг қайноқ участкасида туғилаётган проблемаларни ҳал этишда бу учрашувларнинг аҳамиятини муттасил ошириб бормоқ лозим.

А. НИЁЗОВ,
Ж. САЪДУЛЛАЕВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбирлари.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми партия ва совет органларида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ҳамда туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ишлар мудирлиги бўлимининг катта референти ўртоқ Владимир Александрович Черновга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берди.

ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИ. Ғузор районидаги «Партия XXII съезди» колхози чорвадорлари бу йил давлатга 760 тонна сут етказиб бериш мажбуриятини олишган. Бу планда белгиланганидан анча кўпдир. Чорвадорлар бу маррани эгаллаш учун ўзаро мусобақалашиб меҳнат қилишмоқда. Илғорлар мусобақасида сут соғувчи Фароғат Зарипова пешқадамлик қиляпти. Суратда: илғор чорвадор Ф. Зарипова.

Ш. ШАРОПОВ фотоси (ЎзТАГ).

Мутахассислар маслаҳати

СУРЪАТ ВА СИФАТ

Ғўза парваришини кучайтирайлик

Беш йилликнинг тўртинчи йили катта пахта хирмони учун курашнинг биринчи босқичи тугалланди. Кўплаб майдонларда кўчатлар сонининг белгиланган миқдорда бўлиши таъминланди. Чигит эрта экилган майдонлардаги ниҳоллар 2—4 та чинбарг чиқарди. Бироқ ҳали текис кўчатлар олинмаган, ўсимликнинг ривожланиши кечикаётган майдонлар ҳам оз эмас. Чигит кеч ёки қайта экилган майдонларда ниҳоллар ҳали тўлиқ униб чиққанича йўқ.

Юз берган аҳвол бутун куч, барча моддий-техника воситаларини дала ишларини кучайтиришга сафарбар қилишни тақозо этади. Агротехника тадбирлари комплексининг табақалаб ўтказилиши тўлиқ кўчатлар олиш, ҳар бир далада белгиланган миқдорда ниҳолларга эга бўлиш, ўсимликнинг шоналаш ва гуллаш жараёнини тезлаштириш имкониятини беради.

Ҳозир агротехника тадбирлари комплексида асосий звено қатор ораларига ишлов беришдир.

Афсуски, кўпчилик хўжаликларнинг агрономлари, инженерлари бу масалага етарлича эътибор бермаётирлар. Культиваторларни созлашда ишчи органлари ё кўп ёки кам ўрнатилиб, уларни ишлатиш қоидаси бузиляпти. Карталарнинг конкрет хусусиятлари ҳисобга олинмаяпти. Тупроқни юмшатиш, бегона ўтларни йўқотишда юқори сифатга эришмоқ учун культиваторларга қатор оралиғи 60 сантиметрли карталарда 24—26 та, 90 сантиметрлида 32—34 та ишчи органлари ўрнатилиши, улар иш жараёнида тупроқнинг ҳолати конкрет ҳисобга олинган ҳолда қатор ораларини иложи борича чуқурроқ ва кенгроқ юмшатиши лозим.

Бу йилги шароитда культиваторларнинг ўрта қисмига тупроқни чуқур юмшатадиган лапкалар ўрнатиш мақсадга мувофиқдир.

Юқорида айтиб ўтилганидек, бу йил тупроқ секин қизияпти. Ниҳоллар фойдали ҳароратни тўла ололмаганлиги туфайли яхши ривожлана олмаяпти. Шу сабабли культивация пайтида пушталарни сақлаб қолиш тавсия этилади. Шундай қилинганда тупроқнинг устки қатламли кўпроқ қизийди.

Ғўзаларни озуқа моддалар билан таъминлаш ҳамиша эртаги ва юқори ҳосил олишда биринчи даражали аҳамиятга моликдир. Ана шу фактор бу йилги шароитда алоҳида аҳамият касб этмоқда. Эрта озиқлантириш тупроқда етишмаётган озуқа элементларининг ўрнини тўлдиради, ўсимликнинг тезроқ ўсиб, ривожланишини таъминлайди. Шу сабабли культивацияни ғўзаларни озиқлантириш билан бир вақтда ўтказиш керак.

Биринчи озиқлантириш ўғитлаш плани ва шу вақтгача солинган ўғитлар ҳисобга олинган ҳолда ўтказилиши зарур. Ер ҳайдаш ва чигит экиш даврида ўғитлар солинмаган ерлар бундан мустаснодир. Ер ҳайдаш ёки чигит экиш олдидан фосфорли ўғитлар берилмаган участкаларда ҳар гектар ер ҳисобига 150—200 килограмм аммофосни 50—70 килограмм аммиак селитрасига аралаштириб солиш керак. Чигит экиш билан бир вақтда ўғитланмаган участкаларнинг ҳар гектарига 40—50 килограмм азот (120—150 килограмм селитра ёки 80—100 килограмм мочевина) солиш тавсия этилади. Биринчи озиқлантиришда ўғитлар эгатлар ёнидан белгиланган чуқурликда солинади.

Бу йил қатор колхоз ва совхозларда қишки оралиқ экинлардан (тритикале, перко, рапс ва бошқалар) бўшаган ерларга чигит экилди. Ана шу майдонлардаги ғўзаларни, айниқса, эртароқ озиқлантириш, гектар бошига 70—80 килограмм азот, 50—60 килограмм фосфор бериш лозим. Хўжаликлар измидаги яхши чиритилган гўнгнинг 2—3 килограммини бир килограмм азотга аралаштириш даркор.

Бу йилги баҳорда пахта майдонлари намни сақлашда турлича бўлди. Масалан, Андижон, Фарғона ва Тошкент областларининг хўжаликларида текис кўчат олиш учун чигит суви беришга мажбур бўлинди. Ҳозир ҳам қатор районлар ва хўжаликларда чигит суви беришга тўғри келяпти. Шундай карталар ҳам борки, нам етишмаслиги туфайли ғўзаларнинг ўсиш ва ривожланиши кечикмоқда. Агросаноат бирлашмаларининг мутахассислари, колхозлар ва совхозларнинг агрономлари экиннинг ҳолатини яна бир карра кўздан кечириб чиқмоқлари, **текис, тўлиқ ниҳолларга эга бўлиш, ўсимликнинг ўсиб, ривожланишини тезлатиш учун қайси ер-карталарга чигит суви бериш ёки биринчи суғориш ўтказишни конкрет белгилаб чиқишлари зарур.** Суғоришни ниҳоллар сони ҳамда ҳолатини ҳисобга олиб ўтказиш талаб этилади. Бунда ҳароратнинг пастлиги ва тупроқнинг яхши қизимаётгани ҳисобга олиниши лозим. Суғориш тупроқ қатламини 40—50 сантиметр чуқурликкача намлаши, лекин ўта захлатиб юбормаслиги керак. Қатор оралари 60 сантиметрли майдонларда эгат оралатиб суғорилади, ҳар гектар ерга 600—700 кубометр сув сарфланади. Кенг қаторли карталарда ҳар бир эгатга сув тараш мақбулдир. Шундай қилинганда сувдан рационал фойдаланилади, суғориш суръати ошади. Керакли иссиқлик, сув ва ҳаво режими яратилади. Фарғона области хўжаликларининг тажрибаси асосида текис ва тўла кўчатлар олиш учун айрим участкалар, қаторлар ва карталарнинг охирини ажратиб суғориш мақсадга мувофиқдир.

Баҳорнинг совуқ келиши, устма-уст ёғингарчиликларнинг бўлиши республикамизнинг қатор регионларида бегона ўтларнинг пайдо бўлиши ва кўпайишига шароит туғдирди. Бегона ўтлар ғўзаларнинг дастлабки ривожланиш босқичида айниқса катта зарар келтиради. Агросаноат бирлашмалари, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари барча ишга яроқли кишиларни сафарбар этишлари, ишчи кучларини тўғри жой-жойига қўйиш билан пилла тайёрлаш планлари, социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлашлари лозим. Айни кезда бегона ўтларнинг ўсиб кетишига йўл қўйиб бўлмайди. Бегона ўтларга қарши курашилаётганда уларни, айниқса ғумай ва ажириқни илдизи билан йўқотишга алоҳида эътибор қилиш керак.

Кўчатлар сонининг ҳар бир картада бир хил қалинликда бўлиши — мўл ҳосилга яратилган дастлабки заминдир. Бу мақсадга ягана ўтказиш ва ниҳолларни ростлаш йўли билан эришилади. Ягананинг кечикиб ўтказилиши ҳосилдорликни гектар ҳисобига 4—6 центнер камайтиради. Пахта толасининг навини пасайтиради. Хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари пахта далаларида ишни ташкил қилаётганларида буни ҳисобга олмоқлари даркор. Яганалаш ва кўчатлар сони бут бўлишининг энг яхши агротехника муддатларида таъминлаш учун барча чораларини кўриш керак. Бу ишларнинг сифатли бажарилиши устидан агрономлар мунтазам назорат олиб бормоқлари, яганалаш пайтида ниҳоллар ола чиққан жойларга қўшимча чигит экиб кетилиши зарур.

Мўл ҳосил ҳақида гап борганда экинларни зараркунандалар ва касалликлардан ҳимоя қилиш диққат марказимизда бўлиши лозим. Бу йилги об-ҳавонинг паст келиши ғўза тунлами, шира, трипс ва ўргимчаккана ҳамда бошқа зараркунандаларнинг эрта пайдо бўлишига қулай шароит яратди. Ғўзалар шоналаш босқичига кирганда кўсак қурти пайдо бўлиши мумкин. Катта ёшдаги зарарли қуртлар май ойининг охири, июнь ойининг бошида пайдо бўлиши мумкин.

Қишлоқ хўжалик зараркунандаларининг пайдо бўлишига йўл қўймаслик учун далаларни мунтазам кузатиб бориш талаб этилади. Зарарланган жойларни ўз вақтида аниқлаш мақсадида бригадаларда кузатувчилар ажратиш мақбулдир.

Заруркунандаларга қарши курашнинг ҳозирги асосий методларидан бири биологик усулдир. Зараркунандаларнинг тухумини қуритиш учун фойдали ҳашаротларни ҳар 5—7 кунда пайкалларга уч туркумда 60—80 мингтадан тарқатилади. Ғўза тунлами билан зарарланган майдонлар хлорофос ёки 12 процентли гексохлоран, сўрувчи зараркунандаларга қарши БИ-58 препарати билан ишланади.

Тавсиялар Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги мутахассислари, «Союзхлопок» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, САИМЭ ва САНИИЗР илмий ходимлари томонидан тайёрланган.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ВОҚЕАЛАР • ХАБАРЛАР • ФАКТЛАР • ШАРҲЛАР

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

ЖОЗИБАЛИ ЮТУҚЛАР

БЕРЛИН. «Интеркосмос» программаси доирасида амалга оширилаётган биргаликдаги ечим ва тадқиқотлар, деди ГДР фан ва техника масалалари билан шуғулланувчи министрлик статс-секретари К. Штубенраух, ГДР билан СССР ўртасидаги илмий-техника ҳамкорлиги ёрқин ютуқлари жумласидандир.

Муҳим халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган асосий технологияларни ишлаб чиқиш, деб таъкидлади у, ҳар икки мамлакат ўртасида фан ва техника соҳасида кооперация учун характерлидир. Жумладан, хом ашё ва материалларни қайта ишлаш, микроэлектроника ва робототехникани кенг кўламда амалий қўлланиш, умумий стандартлардан фойдаланиш масалаларига катта эътибор берилмоқда. ГДР билан СССР мутахассисларининг биргаликдаги куч-ғайрати туфайли Новополоцк ва Лойндаги химия корхоналарида қурилмаларнинг қувватини оширишга эришилди. Бу корхоналарда юқори босим методи билан полиэтилен ишлаб чиқарадиган линиялар қурилган.

ҲАМКОРЛИКНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

БЕЛГРАД. Микропроцессор техника ва саноат роботларини ишлаб чиқариш, чиқитсиз технологияни ишлаб чиқиш, агросаноат комплекси соҳасида тажрибани ўртоқлашиш — шу беш йилликда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан Югославия ҳамкорлигининг асосий йўналишларидан биридир. Ана шу ҳамкорлик ҳажмини келгусида кенгайтириш режалаштирилмоқда. Бу ҳамкорлик ЮСФР экономикасини барқарор ривожлантириш учун катта аҳамиятга эга бўлади.

ЮСФРнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши органлари ишида қатнашиши тўғрисида Югославия ҳукумати билан Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши ўртасида тузилган битимга бу йил 20 йил тўлади. Ўша пайтдан буён ЮСФРнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан, аввало Совет Иттифоқи билан алоқалари тинмай мустаҳкамланиб борди. Халқ хўжалигининг турли тармоқларида, шу жумладан радиотехника, нефть ва газ саноати, қора ва рангли металлургия, энергетика, транспорт ва алоқа, қурилиш, сув хўжалиги, стандартлаштириш соҳасида ҳамкорлик қилиш юзасидан 260 дан кўпроқ битим тузилди.

ЯНГИ ГЭС ҚУРИЛМОҚДА

ХАНОЙ. Вьетнам Марказий ясси тоғлиғида Драйлинг ГЭСи қурилишида тайёргарлик ишлари кучайтириб юборилди. Бу ишлар Вьетнам халқининг ҳаётидаги шонли саналарга — Дьенбьенфу остоналаридаги ғалабанинг 30 йиллигига ва Хо Ши Мин туғилган куннинг 94 йиллигига бағишланган.

Драйлинг ГЭСининг лойиҳадаги қуввати 12 минг киловаттга боради. Бу ГЭС ГДРнинг техникавий кўмаги билан ВСРнинг муттасил ривожланаётган иқтисодий районларидан бирида барпо этилмоқда. Уни 1987 йилда фойдаланишга топшириш мўлжалланмоқда. ГЭС ишга туширилгандан кейин у ерда барпо этилаётган йирик халқ хўжалик комплексининг таркибий қисми бўлади, ўнлаб саноат ва қишлоқ хўжалик корхоналарига электр энергия беради. (ТАСС).

ПРЕЗИДЕНТЛАР УЧРАШУВИ

БУЭНОС-АЙРЕС. Аргентина, Бразилия, Колумбия ва Мексика президентлари Америка капитали Лотин Америкаси мамлакатлари халқларининг манфаатларига ҳужум қилаётган ҳозирги шароитда биргаликдаги ҳаракат планини ишлаб чиқиш учун регион мамлакатлари ташқи ишлар, экономика ва молия министрларининг кенгаши жуда яқин вақт ичида чақирилажагини эълон қилдилар.

Улар бу ерда тарқатилган қўшма баёнотда АҚШ федерал резерв системаси банк учёт ставкаларини оширганлиги Лотин Америкаси давлатларининг ривожланишини ғоят қийинлаштириб уларнинг шусиз ҳам оғир молиявий-иқтисодий аҳволини кескинлаштириб юборишини уқтириб ўтдилар. Биз, дейилади ҳужжатда, халқларимизнинг иқтисодий тараққиётига кўмаклашишга қатъий қарор берганлигимизни изҳор қиламиз.

(ТАСС).

«АГРЕССИЯ ТЎХТАТИЛСИН!»

ВАШИНГТОН. Оқ уй қаршисидаги Лафайетт — скверда Рейган ҳукуматининг регионда ўтказилаётган милитаристик сиёсатига қарши оммавий митинг бўлиб ўтди. Митинг «АҚШнинг Марказий Америка ва Кариб денгизи ҳавзаси халқларига қарши агрессияси тўхтатилсин!» деган шиор остида ўтказилди. Намойиш 30 га яқин жамоат ташкилотини бирлаштирган «Марказий Америка ва Кариб ҳавзасида Америка интервенциясига қарши кураш ҳаракати Вашингтон коалицияси»нинг ташаббуси билан уюштирилди. Митинг қатнашчилари кўтариб олган плакатларда «Сальвадорда кўплаб одамларни ўлдириш учун эмас, балки янги-янги иш жойлари ташкил этиш учун маблағ ажратилсин», «Никарагуага қарши қўпорувчилик хуружлари тўхтатилсин!» — деган сўзлар ёзиб қўйилган эди.

«Рейган ҳукумати Марказий Америкада иғвогарлик сиёсатини ўтказмоқда, бу сиёсат Қўшма Штатларни Вьетнамдаги сингари янги разил урушга жалб этиш хавфини туғдиради», — деди ТАСС мухбирига коалиция вакили Сэнди Смит. — Американликларнинг ғоят катта кўпчилиги АҚШнинг регион ишларига аралашуви кучаяётганлигига қарши чиқмоқда».

(ТАСС).

ВИЛЛИ БРАНДТ—ГСДП РАИСИ

БОНН. Германия Социал демократик партиясининг Ғарбий Германиядаги Эссен шаҳрида ўтаётган съездида партия раҳбарлари сайланди.

Вилли Брандт кўпчилик овоз билан яна ГСДПнинг раиси қилиб сайланди. Социал демократларнинг парламентдаги фракцияси раиси Ганс-Йохен Фогель ва Шимолий Рейн-Вестфалия ўлкаси бош министри Йоханнес Рау Вилли Брандтнинг ўринбосарлари бўлишди.

(ТАСС).

ДАЪВОГАРЛАР ПОЙГАСИ

НЬЮ-ЙОРК. Небраска ва Орегон штатларида сешанба куни ўтказилган дастлабки сайловларда уч даъвогар демократик партиядан президентликка ўз номзоди кўрсатилиши учун курашни давом эттирди.

Иккала штатда сенатор Г. Харт ўз рақиблари — собиқ вице-президент У. Мондейл билан негрлар арбоби Ж. Жексондан анча ўзиб кетишга муваффақ бўлди. Небраскада сайловчиларнинг 59 проценти Харт учун, 27 проценти Мондейл учун ва 9 проценти Жексон учун овоз берди. (ТАСС).

ИШОНИШ ҚИЙИН, ЛЕКИН РОСТ

Парижда чиқаётган Американинг «Интернэшнл геральд трибюн» газетасида эълон қилинган Қўшма Штатлардаги турмуш ва ахлоқ ҳақидаги бир неча лавҳага ана шундай сарлавҳа қўйиш мумкин бўлур эди.

ҚАШШОҚЛАР ҲАҚИДА ҒАМХЎРЛИК

Миссури штатидаги Сент-Луис шаҳрида қашшоқлар ҳақида ғамхўрлик қилишга қарор қилинди. Шаҳар маъмурлари мулксизларга ахлат яшикларини титиб, бирон-бир егулик нарса ва кийим-кечак топишга руҳсат этишди.

СЕНАТОР НИМАНИ БИЛИШИ ЛОЗИМ?

Бостонда Массачусетс штатида сенаторлик лавозимига кандидатлар телевидение орқали сўзга чиқишиб, кўпгина саволларга жавоб беришди. Жавоблар чоғида улардан бири Сурия президентининг номини айта олмади, икки киши Исроилнинг бош министри кимлигини билолмади, яна икки киши эса Қўшма Штатлар Никарагуа ва Сальвадорда кимнинг тарафида деган саволга жавоб беришда янглишди. Бирон-бир саволга жавоб беролмаган ва жаҳли чиққан Массачусетс қонун чиқарувчи мажлиси вакиллар палатасининг собиқ спикери Дэвид Бартли аввал давлат секретаридан сўраш лозим деб айтди.

ТЕЖАМКОР ҲОКИМ

Нью-Йорк шаҳрининг ҳокими бошқа кўплаб нью-йоркликлар сингари қонунга хилоф равишда арзон ресторанларга қоғоз халталарда спиртли ичимлик олиб киришини тан олди. Мамлакатдаги катта шаҳар бошлиғининг айтишича, бундай контрабанда «овқатланишда тежашга ёрдам бераётган экан».

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● ПХЕНЬЯН. Халқ Кореясида кўкламги дала ишларининг жуда муҳим босқичи — сув тўлдирилган чекларга шоли кўчатларини ўтказиш бошланди. Республиканинг асосий дон экини дастлабки минг гектар майдонни қоплади. Замонавий қишлоқ хўжалик техникасидан кенг кўламда фойдаланиш орқали юксак иш суръатлари таъминланмоқда. Шу кўкламда ҳамма ерда завод ва фабрикаларнинг вакиллари, яқинда ўқув йилини тугатган ўқувчилар ва студентлар қишлоқ меҳнаткашларига ёрдам бермоқдалар.

● КОЛОМБО. Президент Ж. Р. Жаяварденининг фармойишига биноан Шри Ланкада фавқулодда ҳолат яна бир ой узайтирилди. Бундай ҳолат бундан бир йил аввал тамил ва сингал жамоалараро тўқнашувлари муносабати билан жорий этилганди. Мамлакатдаги аҳвол кескин бўлиб қолмоқда. Мамлакатнинг шимолида ва шарқида тамил ва сингал экстремист гуруҳларнинг қуролли ҳуружлари тўхтамаётир.

● САН-ФРАНЦИСКО. Демократик партиядан АҚШ президенти лавозимига ўз номзоди кўрсатилишига ҳаракат қилаётган сенатор Г. Харт Рейган маъмуриятининг агрессив милитаристик йўлини қаттиқ танқид қилди. У Санта-Барбара шаҳри (Калифорния штати)да гапириб, Р. Рейганни «қурол-яроғлар устидан назорат жараёнига қарши чиқди» деб айблади.

Г. Харт Совет Иттифоқи ва Қўшма Шататлар биринчи бўлиб ядро қуролини қўлланмаслик мажбуриятларини олсин, деди.

(ТАСС).

КАПИТАЛИЗМ ИЛЛАТЛАРИ

ПЕНСИОНЕРЛАРНИНГ ШЎРИ

Венадан олинган хабарларга кўра, Австрия ҳукумати «Пенсия ислоҳоти» ўтказишга ҳозирлик кўрмоқда. Ҳукумат режасига қараганда меҳнаткашлардан пенсия фонди учун олинадиган махсус бадалларнинг кўпайтирилиши кўзда тутилаётир. Бундан ташқари пенсияга чиқиш шартларини яна ҳам мураккаблаштириш режаси тузилаётир. Мамлакат бошидан кечираётган молиявий қийинчиликларнинг бир қисмини шу йўл билан меҳнаткаш халқ гарданига юклаш мақсади кўзланаётир. «Фольксштимме» газетаси таъбири билан айтганда, капиталистлар ҳукумати энди пенсионерлар пулини ўғирлашга, уларни талашга ўтиб олди. Бундан ташқари, матбуот ҳукуматнинг бу режаларини капиталнинг меҳнаткашлар ҳақ-ҳуқуқига қарши ҳужумининг яна бир кўриниши деб баҳоламоқда.

НАРХ-НАВО ОШМОҚДА

Аммондан олинаётган хабарларга қараганда, Исроилда озиқ-овқат маҳсулотлари нархи яна оширилганлиги эълон қилинган. Нон, сут, гўшт ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотларининг нархи 9 процент кўтарилган, почта хизматининг таърифлари ҳам 10 процент кўпайган.

Пулнинг қадрсизланиши, нарх-навонинг узлуксиз ўсаётганлиги, ишсизларнинг кўпайиб бораётганлиги Тель-Авив сионист раҳбарларининг экономикани янада ҳарбийлаштириш, араблардан босиб олинган территорияларни мустамлакага айлантириш, янги агрессияларга тайёрланаётган армияни кенг кўламда қайта қуроллантириш юзасидан ўтказаётган йўли натижасидир.

РАҚОБАТ ҚУРБОНЛАРИ

Японияда кейинги бир неча ой мобайнида 1760 та компания хонавайрон бўлди. Бу эса ўтган йилдагига нисбатан 17 процент кўпдир. «Токио сиоко» тадқиқот ташкилоти яқинда ана шуни маълум қилди. Бундай таназзул экономиканинг бир қанча етакчи тармоқларидаги турғунлик билан боғлангандир. Мамлакатда йил сайин 17—18 мингта фирма рақобатга бардош беролмай хонавайрон бўлмоқда.

Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари кинофестивали. Тошкент-84

ТИНЧЛИК, ДЎСТЛИК, БИРДАМЛИК ЭКРАНИ

ЭЗГУЛИК ТАНТАНАСИ

Сергей ГЕРАСИМОВ,
СССР халқ артисти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони

Тошкент кинофестивалининг муваффақияти биринчи навбатда ажойиб санъат ва унга кўрсатилаётган ғамхўрлик туфайлидир. Бу ғамхўрлик Владимир Ильич Лениндан бошланган. Доҳийнинг: «Санъатлар ичида биз учун энг муҳими кинодир»,—деган сўзлари ҳамиша илҳомбахш ва даъваткор. Худди мана шу улуғ эътибор ва меҳрибонлик совет кино санъатининг тез шаклланишини, илк парвозини, кейинги йиллардаги бутун ғалабаларию юксалишини белгилаб берди.

Жонажон Коммунистик партиямиз ва ҳукуматимиз кино санъатини ривожлантиришда доҳий В. И. Лениннинг кўрсатмаларига изчил амал қилиб келмоқда. Буни, узоққа бормай, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг яқиндагина эълон этилган «Кинофильмларнинг ғоявий-бадиий савиясини янада ошириш ва кинематографиянинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш тадбирлари тўғрисида»ги қарори мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Совет кинематографияси социалистик бадиий маданиятни ривожлантиришга муҳим ҳисса қўшаётганлиги, кишиларни ғоявий, ахлоқий ва эстетик жиҳатдан тарбиялашда актив кўмаклашаётганлиги алоҳида уқтириб ўтилган бу тарихий ҳужжатда шундай сўзлар бор: «Бизнинг кино бунёдкорлик ва изланиш руҳи билан суғорилган. Ўзининг ғоявий йўналиши жиҳатидан прогрессив, инсонпарвар санъат сифатида ҳақли равишда жаҳон миқёсида эътироф этилмоқда».

Бундай санъатга, кинога эга бўлган мамлакат ва унинг халқи халқаро анжуманларни, албатта, зўр ўтказади-да!

Тошкент учрашуви тараққийпарвар кинематография ютуқларининг энг йирик кўриги сифатида бутун дунёда довруқ таратган экан, бу билан барча совет кишилари, хусусан, экран санъати намояндалари ҳар қанча фахрлансалар арзийди. Фестиваль инсониятнинг порлоқ идеаллари учун курашда уч қитъа кинематографчилари кучларини жипслаштиришда тарихий роль ўйнамоқда. Унинг экрани озодлик ва бунёдкорлик меҳнати қувончи учун кураш, мустамлакачилик ва жабр-зулм оқибатларини таг-томири билан йўқ қилиш, янги, эзгу дунёқарашни шакллантириш, шахс ва жамиятнинг янги ўзаро проблемалари сингари жуда кўп мавзу ва масалаларни қамраб оляпти. Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун курашда кинонинг роли мавзуида ўтказилаётган давра суҳбати фестиваль мазмунига мазмун қўшаётир, унинг янада муваффақиятли ва актив ишлашига кўмаклашмоқда.

Олтмиш саккизинчи йилдан бери ўтказилаётган Тошкент фестивали хорижлик кинематографчиларнинг ижодий ҳаётида кескин ўзгаришларга сабаб бўлди, десам хато қилмаган бўламан. Дўстларимиз кинофорумнинг «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» деган муқаддас шиори талабларига жавоб берадиган асарлар яратиш устида бош қотирмоқдалар. Тўғри, эзгу ниятга эришиш осонликча бўлмайди.

Осиёлик, африкалик кинематографчиларнинг изланишларида қувончли фактлар тобора кўпроқ учрамоқда. Бу мамлакатлардаги тажрибали кинематографчилар ҳам ўз ижодларига фестиваль шиори нуқтаи назардан қараб олишяпти. Маълумки, уларнинг ҳозирга қадар экранлаштирган аксарият асарлари томошавийлиги билан тилга тушган. Картиналарда тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун кураш темаси жиддий ҳикоя қилинмасди. Кейинги йилларда бундай ленталар кескин камайди. Уларнинг ўрнини соф эзгу ғоялар билан йўғрилган фильмлар эгалламоқда. Бу, шубҳасиз, мамлакатимизда, қадрдан ва севимли Тошкентимизда мунтазам ўтказилиб келинаётган кинофестивалнинг шарофати.

Кинофорумга ташриф буюраётган чет эллик санъаткорлар ҳозирги замон экран санъати олдида турган долзарб масалаларни активлик билан ўртага ташламоқдалар. Улар иложи борича Тошкент фестивали шиорига жавоб берадиган асарлар яратишни кўпайтириш ҳақида конкрет фикр-мулоҳазаларини билдиришяпти. Ана шундай фикр алмашувлар ошкора ва самарали бўлишида учрашув кунлари уюштирилаётган давра суҳбатининг аҳамияти катта бўлаётир.

Кинофестиваллар жуда кўп. Ҳар йили ўнлаб, юзлаб кинофорумлар ўтказилади. Лекин, ҳар бирининг ўз қиммати, аҳамияти бор. Тошкент учрашуви биринчи навбатда демократик руҳи билан ажралиб туради. Менинг ўзим гувоҳ бўлганман. Бу ерда яқиндагина ўзининг илк картинасини суратга олган режиссёрлар жаҳон кинематографиясининг шаклланиш ва равнақига аллақачон катта ҳисса қўшиб қўйган тажрибали санъаткорлар қаторида иштирок этишган. Ана шундай беминнат ва бетакрор имконият уларга сўнмас илҳом бағишлади. Режиссёрлар бир-биридан мароқли картиналар яратдилар. Улар ана шу асарларини устоз санъаткорлар назарига ҳавола қилиб, самимий, дўстона фикр-мулоҳазалар эшитаётганлиги учун ҳам Тошкентдан, унинг фестивалидан миннатдордирлар.

Фестиваль ҳозирга қадар жуда катта ишларни амалга оширди. Аввалига Осиё ва Африка кинематографчиларининг учрашуви бўлган бу анжуманга кейинчалик Лотин Америкаси мамлакатлари ҳам қўшилди. Демак, форум уч қитъа кинематографчиларини бирлаштиришдек буюк ишнинг уддасидан чиқа олди. Уч қитъа кинематографиясининг репертуарида тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун кураш мавзуига бағишланган асарлар кўпайди. Осиё, Африка ва Лотин Америкасида ижод қилаётган киночиларнинг муқаддас ғояларга бўлган эътиқоди, садоқати, жамият ва инсоният олдидаги масъулияти кучайди. Энг муҳими, Тошкент кинофестивали чинакам эзгулик байроқдори сифатида эътироф этиляпти ва эъзозланяпти.

Шундай катта форумни ўтказишнинг ўзи бўлмайди, албатта. Бунда ўзбекистонлик қардошларимизнинг, қадимий ва ҳамиша навқирон, машҳур Тошкентнинг ҳиссаси бекиёс. Мен ҳар гал фестивалга ташриф буюрар эканман, ўзбек халқининг меҳмоннавозлигидан, дўстпарварлигидан, тинчлик ишига хизмат қилаётган анжуманга бўлган муҳаббатидан севиниб кетаман, бошим осмонга етади. Бу ерда кино санъатининг атоқли билимдонлари, ҳассос намояндалари бор. Уларнинг даврасида ва улар иштирокида ҳар қандай масъулиятли санъати кўригини муваффақиятли ўтказиш мумкин. Қардошларим бу галги фестивалга ҳам жиддий тайёргарлик кўришибди.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг кутлуғ 60 йиллигига тараддуд кўраётган ўзбекистонлик барча биродарларимни, яъни, кинофестивалнинг асосий мезбонларини улкан байрам билан чин қалбдан муборакбод этаман.

Асқад МУХТОР,
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси.

ШАҲРИМИЗНИНГ ЮЛДУЗЛИ ОНЛАРИ

Олам ҳаяжони ҳам қувончи — Май,
Баҳор ойларининг энг дуркуни.
Дўстларнинг суҳбати — бизнинг анжуман,
Анжуман — юлдузлар туркуми.

Дўстлик руҳи бунда қурар тантана,
Юлдузлар соғинган баҳор шаҳрини.
Ҳислар туғёнига бу оқшом яна
Шаҳрим очар оппоқ бағрини.

Унинг бағри экранлардан кенгроқ,
Унда уч қитъанинг қалби уланур.
Инсон бўй-бастини, қорами, ҳох оқ,
Балқитар уч тутам сеҳрий нур.

Уч тутам нур қалбларга киради,
Уч тутам нур — орзули ҳаёт.
Топталган ҳисларни тирилтиради,
Ўйга бағишлайди шўъладан қанот.

Дунёнинг ишлари мураккаб, қингир,
Инсон заковати ўзни эпларми!
Кишилик тақдирин сотмоқчи кимдир,
Кимдир сотиб олар президентларни.

Перфолентапарнинг кўк чақинидан
Гўё пулемётлар тутади ўққа.
Илон-чаёнларни чиркин инидан
Судраб чиқиб, солар ёруққа.

НТР экранга бахш этган овоз,
Унда тилга кирар инсон боласи:
Сандино ерида ғолиб гулдурос,
Ёки фаластинлик бева ноласи...

НТР кинога бахш этган ранглар,
Гарчи, экран ўзи умиддай оппоқ,
Гоҳ қондан қип-қизил экранлар,
Гоҳ нур сочиб ҳилпирар байроқ.

Темир панжарадан боққан кўз, балки,
Гренем-Командаги маъсум онадир;
Кураш ёлқинидан, экранлар, балқи!
Энг ёруғ юлдузлар бугун ёнадир.

Жангтоҳдай суронли, гоҳида маҳзун
Баҳорнинг ғуборсиз шомлари.
Шундай жиддий, шундай сермазмун
Шаҳримнинг юлдузли онлари!..

БИР МАҚСАД ЙЎЛИДА

Кинофестиваль очилиши арафасида «Совет Ўзбекистони»нинг махсус мухбири республикамизнинг учта таниқли кинорежиссёри билан учрашди. Булар — СССР халқ артистлари Йўлдош Аъзамов, Шуҳрат Аббосов ва Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Қамара Камолова. Журналист уларнинг биридан Осиё, иккинчисидан Лотин Америкаси, учинчисидан Африка кинематографияси ва унинг намояндалари ҳақида қисқача гапириб беришни илтимос қилди.

ДАВР МУҲРИ

Йўлдош АЪЗАМОВ:

Шахсан менинг ўзимга Монголия Халқ Республикаси кинематографчиларининг фаолияти, интилишлари ёқади. Маълумки, мамлакатнинг жуда кўп режиссёрлари, актёр ва актрисалари Совет Иттифоқида, Бутуниттифоқ Кинематография давлат институтида таҳсил кўришган. Улар машҳур совет режиссёрларини фахр билан устозимиз дейишади.

Мамлакат киночиларининг кекса авлодига мансуб Д. Жигжид изланишлари ўзига хослиги билан диққатга сазовор. Бу ижодкор Ватанининг тарихида ёрқин саҳифалар бўлиб қолган воқеалар ҳақида ўз вақтида ажойиб картиналар экранлаштирган. Умуман, МХР халқ революцион партияси ва ҳукуматининг даъватига ҳамиша лаббай, деб жавоб бериб келаётган санъаткорлар куннинг, даврнинг долзарб мавзуларига актив аралашмоқдалар.

Монголия кино санъатининг энг яхши намуналари ҳақида гапирганда мен «Аёл», «Илк қадам», «Саҳро ҳақида афсона», «Учрашув» фильмларини алоҳида таъкидлайман.

Кейинги йилларда Осиё бадиий маданиятида активлик кўрсатаётган кинематографиялардан бири Вьетнам экран санъатидир. Биз дўстларимизнинг жуда кўп картиналарини кўрганмиз. Бу мамлакат миллий киносига хос хусусият шундаки, у юртда социализм ғалаба қилгандан кейинги ўзгаришларни ўзига хос формаларда тасвирламоқда. Масалан, Бать Зиепнинг «Одамлар далага қайтишяпти» картинаси худди шундай асарлардан. Лентанинг мазмуни номиданоқ кўриниб турибди. Ғалабага эришган кишилар энди она-Ватан ҳимоясида тинч меҳнат билан шуғулланмоқдалар. Улар ҳеч қачон уруш майдонига қайтмасин!

Ҳиндистоннинг кино ишлаб чиқаришдаги муваффақиятлари азалдан халқимизга, муҳлисларга маълум ва машҳур. Мен фақат мамлакат киносида катта ўрин тутадиган Раму Кариат, Мринал Сен, Раж Капур, Сукдев Синг Санду, Басу Бхаттачария каби ҳамкасбларимнинг номларини ҳурмат билан тилга олиб ўтмоқчиман.

Туркияда илк картина 1914 йилда суратга олинган. Япониялик кинематографчилар маҳорат бобида қитъада ажралиб туришади. Бу мамлакатда кинокомедиянинг ажойиб намуналари яратилди. Мен бу ўринда киномухлисларга маълум бўлган машҳур 10 сериядан иборат «Эркакларга қийин...» фильмини мисол қилиб келтираман.

Афғонистонлик дўстларимизнинг Саур инқилобидан кейинги даврда яратган асарлари кўпчиликка манзур бўлмоқда. Ишончимиз комилки, озодлик нашидасини сураётган биродарларимиз кинематография соҳасида ҳам улкан зафарларга эришадилар.

Умуман, Осиё кинематографияси тематикаси ва режиссураси жиҳатидан ранг-баранг. Лекин, ғояларнинг [illegible] иши бир хил: эзгу. Биз учун шуниси муҳим.

КУРАШЛАРДА ТУҒИЛГАН

Шуҳрат АББОСОВ:

Мен яқинда Лотин Америкасининг бир нечта мамлакатида ижодий сафарда бўлиб қайтдим. Бир фактни алоҳида таъкидламоқчиман. Хорижлик дўстларимизнинг тинчликсевар совет халқига бўлган муҳаббати кучли. Ҳамкасбларимиз эса, Тошкент кинофестивалини миннатдорчилик билан тилга олишади. Қитъада юрар эканман, «Тошкент кинофорумининг шарофати», «Тинчлик ва дўстлик экрани», «Уч қитъа кўзгуси» деган эътирофларни кўп эшитдим.

Лотин Америкаси кинематографияси ҳақида тўхталганда биринчи навбатда кубалик санъаткорларнинг фаолиятини кўрсатиш керак. Озодлик ороли кинематографчилари тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун кураш мавзуида ажойиб картиналар экранлаштиришяпти. Худди шу изланиш ҳозирги замон Куба кино санъатининг бош фазилатини, мазмунини белгилайди. Масалан, Мануэль Октавио Гомес, Умберто Солас, Мануэль Перес, Энрике Пенеда Барнет каби режиссёрларнинг фильмлари мамлакатдан ташқарида ҳам маълум ва машҳур. У. Соласнинг «Люсия» картинаси учта новелладан иборат. Унда учта аёлнинг бир ҳикояга сингдирилган тақдири орқали Кубанинг инқилобий тарихи ҳақида ҳикоя қилинади. Э. П. Барнетнинг «Мелья», «Давид» фильмлари эса, революция учун жон бериб, жон олган қаҳрамонлар тўғрисидадир.

Чет элларда яшаб ижод қилаётган чилилик ватанпарварларнинг асарларини алоҳида ҳурмат билан қайд қилмоқ зарур. Мисол учун, Патрисио Гусманнинг «Чили учун кураш», Мигель Литтиннинг «Марусия қишлоғидаги воқеа» картиналарини айтайлик. Биринчи лента сарлавҳасидан кўриниб турганидек, она-Ватан ҳимоясига бағишланган. Режиссёр суратга олиш ишларини Чилида бошлаб, Кубада тугатди. Иккинчи асар тарихий мавзуда бўлса-да, ишчилар онгининг шаклланишини оригинал услубда тасвирлайди.

Лотин Америкаси кинематографиясида ўзининг бой тажрибаси билан ажралиб турадиган кино бу — Мексика экран санъатидир. Мамлакатда 1896 йилда илк бор ҳужжатли картина яратилган.

Мексикалик кинематографчилар буюк санъаткор Сергей Эйзенштейндан бир умр миннатдордирлар. Маълумки, бу ўлмас ижодкор анча йил бурун «Яшасин Мексика» картинасини экранлаштирган. Фильм Мексика халқининг ўзига хос расм-русумлари, удумларини, рақсларини, байрамларини тасвирлайди. С. Эйзенштейн экранда яратган Мексика образи мамлакат киносигагина эмас, балки, бутун Лотин Америкаси кинематографиясига ижодий таъсир кўрсатди.

Аргентиналик, уругвайлик, бразилиялик, боливиялик кинематографчилар қийин, мураккаб шароитларда ижод қилишяпти. Аммо, илғор фикрли дўстларимизнинг режалари, ниятлари улуғ. Уларнинг амалга ошишига тилакдошмиз.

ИСТИҚБОЛ НУРИ

Қамара КАМОЛОВА:

Африка киноси Осиё ва Лотин Америкаси кинематографиясига нисбатан анча ёш. Унинг профессионал жиҳатдан етук намуналари олтмишинчи йилларнинг бошларида экранларга чиқди.

Қитъа кинематографиясида сенегаллик санъаткорларнинг фаолияти диққатга сазовор. Айниқса, таниқли режиссёр Сембен Усмоннинг фильмлари шуҳрат қозонди. С. Усмон Москвада, М. Горький номидаги киностудияда малака оширган. Унинг дастлабки иши — «Аравачали одам» бадиий фильми Африка киносини жаҳон экранига олиб чиқди. «Почтадан келган пул», «Эмитай» картиналари ҳам режиссёрнинг энг яхши ишларидан. Полен Виейра эса сенегалнинг миллий мустақиллиги учун олиб борилган курашни тасвирловчи «Миллатнинг туғилиши» лентаси билан бутун тараққийпарвар инсониятнинг эътиборини ўзига қаратди.

Африкада бошқа қитъаларда бўлгани каби ҳамкорликда фильмлар суратга олинмоқда. Масалан, Марокаш ва сенегаллик кинематографчилар биргаликда экранлаштирган «Амок» картинаси ана шундай асарлардан. Бу фильм озодлик ва миллий мустақиллик учун олиб борилаётган курашга ўзининг конкрет муносабатини билдирганлиги билан қимматлидир.

Камерун, Нигерия, Гвинея каби республикаларнинг санъаткорлари ҳам ўзларига хос картиналар яратишяпти.

Шуниси қувончлики, африкалик киночилар озодлик ва миллий мустақиллик учун кураш тасвирланган фильмлар яратишни ўзлари учун бурч деб биладилар. Уларнинг бундай қарорга келишида, шубҳасиз, Тошкент кинофестивалининг роли катта.

Тошкент кинофестивали, Сембен Усмон таъбири билан айтганда, маҳорат мактабидир. Унга интилаётган африкалик тараққийпарвар дўстларимизга, ҳамкасбларимизга фақат ва фақат зафарлар тилаймиз.

ХУШ КЕЛИБСИЗ

Шаҳримизга, республикамизга яна бир улкан санъат байрами — Халқаро кинофестиваль ташриф буюраётганидан хурсандмиз.

Фестиваль санъат ходимларига бўлгани каби бизга ҳам севимли ва қадрдондир. Чунки, унинг экрани орқали бир йўла Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг ҳаёти, аниқроғи, уч қитъанинг турли бурчакларида яшаётган, меҳнат қилаётган, эзгу мақсадлар йўлида курашаётган тараққийпарвар дўстларимизнинг интилишлари, орзу-ўйлари, ғалабалари билан танишмоқдамиз. Масалан, менинг ўзим Африкада озодликка эришган мамлакатларнинг бугунги тинч кунлари ёки бўлмаса, озодлик ва мустақиллик йўлида кўп йиллардан бери изчил кураш олиб бораётган ватанпарварларнинг имкониятлари ҳақида кам билардим. Фестивалга раҳматларки, унинг экранида намойиш этилган бадиий ва ҳужжатли фильмлар тасаввуримни янада бойитди.

Кинофестиваль жонажон республикамизнинг кейинги йиллардаги зафарларини чет эллик дўстларимизга ҳикоя қилиб, кўрсатиб бераётганлиги учун ҳам азиздир.

Ўзбекистонлик кинематографчилар қаторида биз ҳам мезбонмиз. Бундай шарафдан фахрланамиз. Тошкентга қадам ранжида қилаётган хорижлик кинематографчиларга қўлимизни кўксимизга қўйиб, «Хуш келибсиз!», деймиз.

Каромат ЁҚУББОЕВА,
Ш. Рашидов номидаги Тошкент тўқимачилик комбинатининг ишчиси, СССР Олий Советининг депутати.

ҲАЁТ КЎЗГУСИ

Уч қитъа кинематографчиларининг VIII халқаро кинофестивалига тавсия этилган фильмлар билан танишар эканмиз, асарларда ҳар бир мамлакат ҳаётининг бирор томони акс этаётганининг гувоҳи бўламиз. Уларда халқнинг турмуш тарзи, урф-одати, ахлоқ-одоби, ташвиши ва кураши, мамлакатда рўй бераётган мураккаб жараёнлар ёки инсон ақл-заковатини эгаллаган умуминсоний проблемалар ўз ифодасини топган.

Ҳозир халқаро аҳвол ниҳоятда кескинлашиб, тинчликни сақлаб қолиш шу куннинг энг актуал масаласига айланган пайтда жаҳон прогрессив кино арбоблари ҳам ўз ижодлари билан тинчлик ишига хизмат этмоқдалар.

Дунёда тинчликни сақлашдан кўра муҳимроқ ва олижаноброқ иш йўқ. «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун» шиори ҳам анъанавий Тошкент кинофестивали қатнашчиларини тинчлик учун курашга даъват этяпти. Бу мавзу қатор фильмларда кўтарилган бўлиб, ҳар бир ижодкор унга ўз мамлакати, халқи тарихи ва курашидан келиб чиққан ҳолда ёндашган.

Кинофестивалнинг расмий кўригига тавсия этилган «Тонг юлдузи» (режиссёр Лю Ен Ман) бадиий фильми, япониялик режиссёр Тадаси Иманнинг информацион кўрикда намойиш этиладиган «Мангу ёдгорлик» бадиий картинаси ва М. Мацакининг «Яланғоёқ Ген» деб номланган расмли мультипликацион лентаси шулар жумласидандир.

Корея халқининг ўз озодлигини, мустақиллигини асраш, Ватанни душмандан— Америка босқинчиларидан, қўғирчоқ ҳукумат қўшинларидан ҳимоя қилиш йўлидаги мардонавор кураши «Тонг юлдузи» фильмига асос бўлди. Картинада ёшлик тонг юлдузига қиёс этилади. У худди тонг юлдузидек ярқираб, ҳаётда ўчмас из қолдириши керак. Ли Сок — шундай тонг юлдузи.

Мамлакатда вазият жиддийлашиб, университет студентлари вақтинчалик фронтга сафарбар этилганда Ли Сок душманга қарши душман орасида туриб курашади. Фильм Ли Сок жасоратига бағишланса-да, унинг қаҳрамонликлари экранда жонланмайди. Афсонавий қаҳрамон даражасига кўтарилган бу разведкачи ҳақидаги маълумотлар томошабинга ўзгача усулда: ҳамкурси, дўсти, севгилиси Ен Хининг уруш хотираларини эслаши орқали етказилади. Ен Хи ҳикояси экранда дам-бадам жонланиб, фильмнинг асосий мазмунини ташкил этади. Бу хотиралар Ен Хи — алоқачилар бригадаси бошлиғининг жанг майдонида кўрсатган жасорати билан боғланиб, бутун бир яхлитлик касб этади. Разведкачи Мехялсоннинг муҳим ҳарбий маълумотларни етказа олмай ўрмонда, душман эгаллаган территорияда ҳалок бўлиши Ли Сок билан алоқанинг узилишига олиб келади. У ҳақда баъзан нотўғри фикрлар пайдо бўлади. Аммо Ен Хининг ёрдами туфайли топилган ўша ҳужжатлардан Ли Сок ўз Ватани ва халқига содиқлиги ва «Тонг юлдузи» улар ташкил этган радиошифр экани аён бўлади. У билан тезда алоқа ўрнатилади.

Ен Хининг студент қизлар билан баб-баравар уруш қийинчиликларини енгиши, душман ҳужумини мардларча қайтариши эпизодлари фильмда муваффақиятли чиққан. Бу образда ватанпарварлик ва инсонийлик туйғулари мужассамлашган бўлиб, томошабинни беихтиёр ўзига жалб этади.

Ниҳоят, студентлар машғулотларни давом эттириш шарафига муяссар бўладилар. Аудиторияга йиғилган ҳарбий кийимдаги студент йигит-қизлар кўкрагини қаҳрамонлик орден ва медаллари безаб турибди. Аммо улар орасида Ли Сок кўринмасди. У муҳим жанговар операцияни — душманнинг кимёвий артиллериясини йўқ қилиш операциясини муваффақиятли бажариб қайтаётганида қўлга тушади.

— Республика қаҳрамони душман территориясидан қайтмади. У тонг юлдузи каби ўз ёшлигини Ватанга бағишлади, — дейди Ен Хи. Бундай қаҳрамонлар халқ қалбида абадий яшайди.

Фильмда Пак Хе Син, О Ми Ран, Хван Сон Рим, Квак Мен Со каби актёрлар иштирок этишган.

«Мангу ёдгорлик» деб номланган япон бадиий фильмида эса, 1945 йилнинг мартида Америка босқинчиларининг Окинава оролига қилган ҳужуми ва уруш даҳшатлари қайта тикланади. Кези келганда шуни айтиш керакки, бадиий кинода ҳужжатли фактларга яқинлашиб, ўтмиш воқеаларини хроникал тартибда баён этиш бу йилги уч қитъа кинематографчиларининг ўзига хос белгиларидан бири, деса бўлади. Бундай усул Мексика фильми «Антониета» (режиссёр Карл Сауро), кубалик режиссёр Умберто Соласнинг «Амаде» бадиий фильмларида ҳам кўринади.

«Мангу ёдгорлик» бадиий фильмида машҳур режиссёр Тадаси Имаи фронтга ҳамшира сифатида сафарбар этилган ўқувчи қизларнинг аянчли тақдири ҳақида ҳикоя қилади. Америка империалистларининг шафқатсизлигини фош этувчи «Яланғоёқ Ген» тўла метражли мультипликацион фильми ҳам реал воқеалар асосида яратилган. Хиросима шаҳрига ташланган атом бомбасининг мудҳиш оқибатлари экранда қайта тикланаркан, томошабинда ҳар қандай урушларга нисбатан нафрат уйғонади.

Инсоннинг яшаш ҳуқуқини ҳимоя қилиш, гўзал планетамизни асраш, урушга йўл қўймасликка кинематографчилар ана шундай ҳисса қўшмоқдалар.

Махсура МИРЗАМУҲАМЕДОВА,
Ҳамза номидаги санъатшунослик институтининг катта илмий ходими.

РСФСРлик кинематографчилар Тошкент кинофестивали экранига Свердловск киностудиясида экранлаштирилган «Семён Дежнёв» бадиий фильмини ҳавола этишди. Ёзувчи Ярослав Филиппов сценарийси асосида таниқли режиссёр Николай Гусаров раҳбарлигида яратилган бу картина биринчи рус табиатшуносининг ажойиб ҳаёти ҳақида ҳикоя қилади. Асардаги Семён Дежнёв ролини истеъдодли актёр Алексей Булдаков ижро этган.

Суратларда: 1. «Семён Дежнёв» фильмидан бир кўриниш. 2. Қозоғистон кинематографчиларининг «Ғуноҳингни юв» бадиий картинасидан бир кадр.

Фактлар ва рақамлар

ФЕСТИВАЛЬ ТАРИХИДАН БИР ШИНГИЛ...

Кинофестивалнинг биринчиси 1968 йилда ўтказилиб, унда 49 мамлакат қатнашган эди. Иккинчи учрашув (1972 йил)да 62 мамлакатдан кинематографчилар иштирок этди. Тошкент экранларида 126 та фильм намойиш қилинди. Учинчи кинофорум (1974 йил)га ташриф буюрган мамлакатларнинг сони 70 дан ошди. Аввалига икки қитъа анжумани бўлган учрашув 1976 йил (тўртинчи)дан бошлаб Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатларининг халқаро кинофестивали деб атала бошланди. Бешинчи учрашувда Фаластин Озодлик Ташкилоти ва Чили ватанпарвар кучлари ҳам иштирок этди. Олтинчи кинофестиваль экранларида 120 бадиий, 92 ҳужжатли фильм кўрсатилди. Еттинчи анжуман (1982 йил)да қатнашган кинематографчилар ва намойиш этилган картиналар сони янада ошиб кетди.

«ЎЗБЕКФИЛЬМ» ВА «ЎЗБЕККИНОХРОНИКА» НАМОЙИШ ЭТАДИ

Саккизинчи кинофестиваль программасида ўзбек кинематографчилари экранлаштирган «Даҳонинг ёшлиги» (режиссёр Э. Эшмуҳамедов) бадиий, «Ўзбекистон бўйлаб саёҳат» (реж. Ҳ. Иброҳимов), «Ал-Хоразмий» (реж. Т. Қаюпов), «Уйгача йўл олис...» (реж. Д. Салимов), «Республикага ким ўқ узмоқда» (Афғонистон мавзуида, реж. М. Қаюмов) ҳужжатли фильмлари намойиш қилинади.

Сирдарё областининг Боёвут районидаги Димитрово посёлкасида бир мактаб бор. Бу мактабда ўқув йилининг охирги дарслари, айниқса, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Б. Розиниёзовнинг тарих дарси жуда кўтаринки руҳда ўтади. Суратда: республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи Болта Розиниёзов дарсда. В. Втюрин фотоси (ЎзТАГ).

Одамлар тақдири

ҚИРҚ БЕШ ЙИЛДАН СЎНГ...

Яккабоғ районидаги «Шарқ юлдузи» колхозининг Бешўғил қишлоғида истиқомат қилувчи кекса ўқитувчи — пенсионер Ҳурмат опа Даминованинг шу кунлардаги қувончи чексиз. Бунинг боиси — орадан 45 йил ўтгач онаси Ҳанифа момо Қиличева билан дийдор кўришди.

Воқеа бундай бўлганди:

Деҳқонобод районидаги Дуғоб қишлоғида туғилган Ҳанифа Қиличева 35 ёшида уч бола билан бева қолди. 1939 йилда оғир хасталикка дучор бўлиб, шу район шифохонасида узоқ вақт даволанди. Унинг қизлари — Бибиражаб, Ҳурмат ва тўрт ойлик ўғилчаси Тошпўлат қаровчисиз қолганлиги учун қариндошлари уларни Ғузор районидаги болалар уйига топширишга мажбур бўлишди. Ўша вақтда Ҳурмат эндигина 6 ёшга қадам қўйганди.

Ҳанифа касалхонадан чиққанидан сўнг, фарзандларини қидириб Ғузор районига келди. Аммо бу ердаги болалар уйи тугатилганлиги сабабли барча тарбияланувчилар бошқа жойлардаги болалар уйларига бўлиб юборилган эди. Онаизор қанча қидирмасин, елиб-югурмасин фарзандларидан дарак топмади.

Меҳнаткаш аёл Улуғ Ватан уруши йилларида эркаклар билан ёнма-ён туриб, Каттақўрғон сув омбори ва Фарҳод канали қурилишларида меҳнат қилди. Кейин Мирзачўлни ўзлаштиришда фаол қатнашди. Ўша кезлари ўзи сингари меҳнаткаш деҳқон йигитга турмушга чиқди. Унинг онасиз қолган болаларини бағрига олиб, ўз фарзандлари ўрнида тарбиялаб, вояга етказди.

Ҳанифа опанинг фарзандлари болалар уйига топширилаётган пайтда уларга «оналаринг ўлган» деб айтилган экан. Шунинг учун ҳам Ҳурмат вояга етгач, онаси борлигидан умид узиб, опаси билан укасини излашга киришди. Ниҳоят, узоқ вақт қидиришлардан сўнг, аввал опаси Бибиражабни, сўнгра укаси Тошпўлатни топди. Тошпўлат ҳозир Хоразм область Қўшкўпир районидаги «Ленинград» колхозида яшаб, меҳнат қилмоқда.

... Яқинда Бешўғил қишлоғидаги Ҳурмат опанинг уйига уч киши кириб келди. Уларнинг бири Ҳанифа момонинг набираси Носиржон эди. Улар Ҳурмат опа билан танишиб, узоқ суҳбатлашиб, меҳмон бўлдилар. 45 йилдан сўнг топилган қиз онаизор ҳузурига ошиқди. Ҳанифа хола ўз фарзандини биринчи бор кўришдаёқ таниди-ю, қучоқ очиб бағрига босди.

Ҳурмат опа партия ва ҳукуматимиз ғамхўрлиги туфайли болалар уйида тарбияланиб, вояга етди. Олий маълумот олиб, узоқ йиллар ўқитувчи бўлиб ишлаганидан сўнг ўтган йили пенсияга чиқди. У турмуш ўртоғи билан 7 фарзандни тарбиялаётганлигини, ҳозир давлатдан пенсия олиб, тинч ва фаровон ҳаёт кечираётганлигини онасига мароқ билан гапириб берди.

Бу йил 81 баҳорни қаршилаётган Ҳанифа момо Қиличева ҳали бардам, бақувват. Ўз фарзандлари билан фаровон ҳаёт гаштини сурмоқда. Бахтли оила аъзолари она сийнасидан 4 ойгина баҳраманд бўла олган ўғил Тошпўлат билан ҳам учрашишни сабрсизлик билан кутишмоқда.

М. МУҲАММАДИЕВ,
Яккабоғ райони.

ХАЛҚАРО АРХИВЛАР ҲАФТАЛИГИ

ҲУЖЖАТЛАР ХАЗИНАСИ

1980 йили Лондонда бўлиб ўтган Халқаро архивлар Советн Бош Ассамблеясининг мажлиси халқаро архивлар ҳафталиги ўтказиш ҳақида қарор қабул қилган эди.

Бу йил халқаро архивлар ҳафталиги иккинчи марта нишонланмоқда. Ўзбекистон ССРда бошланган шундай ҳафталик муносабати билан «Совет Ўзбекистони» мухбири Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Бош архив бошқармасининг бўлим бошлиғи Р. ФАЙЗИЕВА билан суҳбатлашди.

— Халқаро архивлар ҳафталиги нима мақсадда ўтказиляпти?

— Бундай ҳафталиклар жуда катта сиёсий аҳамиятга эгадир. Аввало архивларнинг ижтимоий ҳаётдаги роли яна бир бор кўздан кечирилади. Қолаверса кенг жамоатчиликнинг диққати тарихий ҳужжатларга жалб этилади. Ҳафталик мобайнида архивларнинг роли, аҳамияти ҳақида лекциялар ўқилади. Архив ходимлари кенгашлар, семинарлар, бошқармалардаги архивларнинг кўрикларини ўтказадилар. Мақолалар эълон қиладилар. Архивларга экскурсиялар уюштирилиб, ноёб, қимматбаҳо ҳужжатлар кўрсатилади. Иқтисодий, сиёсий, ижтимоий ва маданий ҳаёт соҳасидаги бу архив ҳужжатларининг аҳамияти ниҳоятда катта. У халқнинг, давлатнинг мулки, бойлиги саналади.

— Архив ҳужжатларининг аҳамияти нимада?

— Архивда сақланадиган ҳужжатлар партия, совет ва хўжалик ташкилотларининг иш фаолиятига яқиндан ёрдам кўрсатади. Ўзбекистонда иқтисодий, қишлоқ хўжалиги, маданият ва фан тараққиётининг турли жабҳаларини ҳар томонлама ёритиб берадиган ҳужжатлардан олимлар, ёзувчилар, кинематографчилар, иқтисодчи мутахассислар, ҳуқуқшунослар ўз ишларида мунтазам фойдаланиб келадилар. Архив материаллари асосида илмий тадқиқотлар олиб борилмоқда. Китоблар нашр этилмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қошидаги Партия тарихи институти ва Ўзбекистон Фанлар академияси Тарих институти архив ходимлари иштирокида Ўзбекистон тарихига доир 30 дан ортиқ мажмуалар нашр этди.

Архивлар айниқса пенсияга чиқадиган гражданларга катта ёрдам кўрсатмоқда. Ҳар йили бу борада Ўзбекистон архивларида 15 мингдан кўпроқ справка берилади.

— Ўзбекистонда қанча давлат архиви бор ва уларда қандай ҳужжатлар сақланади?

— Улуғ Октябрга қадар биронта ҳам давлат архиви йўқ эди. Ҳозир республикамизда учта давлат миқёсидаги архив мавжуд. Булардан бири Ўрта Осиёда энг катта — Ўзбекистон марказий давлат архиви. Қолган иккитаси ихтисослаштирилган марказий давлат архивларидан иборат бўлиб, уларда илмий-техникавий ва медицина ҳужжатлари, кино, фотоҳужжатлар сақланади. Давлат архивлари республиканинг сиёсий-иқтисодий тараққиёти тарихини ўрганишда катта манбадир. Ўзбекистон архивларида ўлкашуносликка оид материаллар ҳам кўп. Шунингдек, миллионлаб делолар, юз минглаб кино ҳужжатлар, кўплаб тарихий материаллар бор. Газеталар, журналлар, варақалар, плакатлар, овозлар ёзилган пластинкалар ва ленталар сон-саноқсиз.

Ўзбекистон архивлари заллари ўқувчилар билан доимо гавжум. Унда республиканинг турли шаҳарларидан шунингдек, чет эллик ўқувчилар ҳам тез-тез бўлиб туришади.

Архив ҳужжатлари сиёсий ва халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган мақсадларни ҳал этишда яқиндан ёрдам бериб келмоқда.

ФАРҒОНАДА МУЗИКА БАЙРАМИ

Фарғонада тўрт кун давомида жаз ва эстрада музикаси янгради. Бу ерда «Фарғона-84» байрами бўлиб ўтди. Байрамда Москва, Ленинград, Рига, Таллин, Новосибирск, Олмаота, Тошкент Ўш ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларидан келган юздан ортиқ профессионал ва ҳаваскор ижрочилар иштирок этдилар.

Фарғонада учинчи марта ўтказилаётган бу йилги жаз ва эстрада байрами, дейди москвалик музика танқидчиси Г. З. Бахчиев шу оммабоп жанрда ижодий кучлар ва ютуқларнинг кўригигина бўлиб қолмай, шу билан бирга талантли ижрочиларнинг янги номларини ва янги коллективларни ҳам кўрсатиб берди. Олмаотанинг «Бумеранг» ансамбли ва Фарғонанинг «Сато» жаз-клуби шундай коллективлар жумласидандир. Уларнинг ижрочилик маҳорати профессионал коллективлардан қолишмайди.

Байрам иштирокчилари асосий саҳнадан ташқари, шаҳарнинг саноат корхоналарида бир қанча концертлар ҳам бердилар. Пуллик концертлардан тушган маблағнинг бир қисми, хонандаларнинг якдил қарорига мувофиқ, тинчлик фондига ўтказилди. (ЎзТАГ).

СЎНМАС У КУНЛАР ШУҲРАТИ

ҚИБРАЙЛИК ҚАҲРАМОН

Фашизм устидан қозонилган ғалабанинг 40 йиллиги яқинлашмоқда. Оловли йиллар узоқлашган сайин фронтчиларнинг туйғулари тобора ўткирлашмоқда. Халқларнинг фашизмга қарши буюк жанги хотирадан сира ўчмайди. Ўтган вақтлар ичида сафларимиз анча сийраклашиб қолди. Касаллик кўпларнинг қаддини букди. Ана шундай вақтда ҳам биз, фронтчилар жанг қийинчиликларини бирга тортган дўстларимиз томон интиламиз. Ҳамза Ҳошимов менинг ана шундай жанговар дўстларимдан бири.

Бизнинг иккинчи батальонимиз Висла дарёсида душман мудофаасини ёриб ўтиш топширилган полкнинг жанг билан разведка қилиш группасига киритилган эди. Биз мудофаа линиясини ёриб ўтишни бошлаб беришимиз керак эди. Ўқ ёмғири остида Висладан ўтдик. Лекин душман қаттиқ қаршилик кўрсатганлиги сабабли плацдармни кенгайтира олмадик. Душман ҳар дақиқа бизни дарёга улоқтириб ташлашга ҳаракат қиларди. Полкнинг муваффақиятли ҳаракатини таъминлаш учун рўпарадаги тепаликни эгаллаш лозим. Ҳар бир бўлинмага ва ҳар бир жангчига аниқ топшириқ берилди. 1945 йил 12 январдан 13 январга ўтар кечаси ҳужумга тайёрландик. Соат 24.00 да ер снарядлар портлашидан ларзага келди. Артиллерия тайёргарлиги 2 соат давом этди. Соат 2 да «Олға!» деган команда янгради. Солдатлар тик тепаликка эмаклай бошладилар. Миналар портлади. Мана тиканли симларга яқинлашишди. Қаттиқ отишмадан сўнг омон қолган ўт очиш нуқталари яна тилга кирди. Биз гранаталарни ишга солдик. Пулемётларнинг овозини ўчирдик. Душман тунги ҳужумимизга бардош бера олмади: қўл кўтарди. Бир қисми эса қочиб қолди. Шундай қилиб, ғоят оғир жанг билан биз қўмондонлик топшириғини бажардик. 17 январда Польша пойтахти босқинчилардан озод қилинди. 17 кун ўтгандан сўнг Шарқий Померанияга етиб келдик. Бу ерда биз дуч келган биринчи шаҳар Шнейдемюль эди. Бу шаҳарнинг полякча номини эслай олмайман. Фашистлар уни жон-жаҳдлари билан ҳимоя қилдилар. Янги ва янги кучларни мудофаага ташладилар. Лекин солдатларимизнинг нафрати шу қадар кучли эдики, улар ўлимни ҳам писанд қилмай, ҳужумга ташланардилар.

Ҳошимов жасур жангчи, моҳир парторг эди. Батальонимиз кечқурун бир аҳоли пунктига ёриб кирди. Душман иккита оғир танк мададига таяниб, бизнинг батальонимизни улоқтириб ташламоқчи бўлди. Яланг жой, яширинадиган жой йўқ. Окоп қазиш учун эса имконият йўқ — ер музлаб қолган. Очиқ жойда душман ҳужумини қайтаришга тўғри келди. Ҳошимов «Максим»ни иккита уй оралиғига ўрнатиб, танк ортида бир ротача немис автоматчилари кўриниши билан уларни ўққа тутди. Ўнлаб фашистларни ер тишлатди. Лекин душман ҳамон бостириб келарди. Биринчи танк пулемётчини кўрмай олға силжирди. Бирдан сарой ортидан иккинчи «Тигр» пайдо бўлди ва пулемётчини сезиб қолиб, тўғри бостириб кела бошлади. Ҳошимов буни сезмай тўхтовсиз ўқ узарди. Атрофга қарашга ҳам вақти йўқ эди. У сўнгги нафасигача душманга қарши жанг қилди... Эрталаб қибрайлик парторг пулемётчи Ҳошимов танк занжири остида ҳалок бўлган жойига борганимизда атрофда 30 га яқин душман солдат ва офицерларининг жасади ётарди. Иккала танк ёндириб юборилган эди. Биз қуролдош дўстларимизни ўша ерга дафн қилдик.

Мен Хальхингол жангларини кўрганман. Улуғ Ватан урушида Эльбагача етиб борганман, кўп марта ўлимга дуч келганман, лекин тўғрисини айтсам, ўлимга кўникиб бўлмайди. Бироқ ўзбекистонлик Ҳошимовнинг бундай ўлими алоҳида бир жасорат, қаҳрамонлик эди.

Николай ИНОЗЕМЦЕВ,
Қизил Байроқ, Суворов орденли 12-Брест гвардиячи дивизияси 29-Қизил Байроқ орденли гвардиячи полки 2-батальонининг собиқ парторги.

СПОРТ

ТЕННИС:

Чемпионлик учун кураш

Тошкентдаги «Динамо» теннис стадионида кичик тўп усталари ўртасида Ўзбекистон шахсий чемпионати ўтказилди. 60 га яқин спортчи иштирок этган бу мусобақада чемпионлик учун кураш қизғин тус олди. Якка баҳсларда Светлана Юрченко билан Виктор Колесниченколар муваффақият қозонишди. Жуфтлик мусобақасида Ирина Панова билан Ирина Чураковалар чемпион номига сазовор бўлиб, йигитлар ўртасида Томас Лейус билан Александр Криллар ғалаба қозондилар. Аралаш жуфтлик мусобақалари ҳам мароқли бўлди. Бунда С. Юрченко билан Т. Лейуслар ғолиблик супасининг биринчи поғонасига кўтарилишди.

Совринлар, ўринлар

● ЭШКАК ЭШИШ. Москвада байдарка ва каноэда эшкак эшиш бўйича ўтказилган Бутуниттифоқ мусобақасида ўзбекистонлик спортчилардан Э. Муродасилов олтин, Ю. Соболев кумуш, Т. Числова бронза медалларини қўлга киритдилар.

● ДОСААФ. Авиамодель спорти бўйича ўтказилган Ўзбекистон чемпионатида моделларни радио орқали бошқариш бўйича А. Макаров (Тошкент области) ғалаба қозонди. Команда ҳисобида Фарғона, Тошкент ва Самарқанд областларининг авиамоделчилари фахрли ўринларини эгаллашди.

ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

КВАРТАЗИН

Ленинградлик химиклар ва уларнинг Белоруссия Фанлар академияси Экспериментал ботаника институтидаги ҳамкасблари ўсимлик ўсишининг регулятори бўлмиш квартазинни яратдилар.

— Ўғитдан фойдаланиш практикаси ўсимлик қулай шароитларда кўпинча одамга нафли йўналишда ривожланмаслигини кўрсатди, — дейди биология фанлари доктори В. Деева. — Масалан, картошканинг пояси ғовлаб кетадию, картошка тугишининг тайини бўлмайди. Лекин квартазин ана шу номувофиқликни йўқотади.

Бу модда тирик ҳужайрага киргач, биохимик реакцияни шундай ўзгартирадики, палакни, илдизни, мевани ҳам бир текис таъминлаб турган ўсимлик мева сари борадиган магистралларда модда оқимини ғоятда кўпайтириб боради. Натижада картошканинг пояси калта бўлади, ҳосили эса анча ортади. Янги регулятор Минск ва Гомель областларининг хўжаликларида етти йил мобайнида синаб кўрилганида ҳосил муттасил 17—20 процентдан ошиб борди.

Квартазин ўсимликни касалликка бардошлироқ ҳам қилади. У заҳарли дорилар ўрнини тамомила боса олмаса-да, аммо уларнинг дозасини икки баравар камайтиришга имкон беради. У одамга зиёнсиздир.

(ТАСС).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ✻ ЭЪЛОНЛАР

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ
СИРТҚИ ФАКУЛЬТЕТГА
1984-85 ўқув йили учун

СТУДЕНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

СИРТҚИ ФАКУЛЬТЕТ ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА ИНЖЕНЕРЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ: темир йўл транспортини электрлаштириш, темир йўл транспортида автоматика, телемеханика ва алоқа. тепловозлар ва тепловоз хўжалиги, вагонсозлик ва вагон хўжалиги, темир йўл транспортида ташиш процессларини бошқариш, темир йўл қурилиши, йўл ва йўл хўжалиги, саноат ва граждан қурилиши, сув таъминоти ва канализация, темир йўл транспортининг иқтисоди ва ташкил этилиши, бухгалтерия ҳисоби ва хўжалик фаолиятининг анализи.

Темир йўл транспортини электрлаштириш, темир йўл транспортида автоматика, телемеханика ва алоқа, тепловозлар ва тепловоз хўжалиги, вагонсозлик ва вагон хўжалиги, темир йўл транспортида ташиш процессларини бошқариш, темир йўл қурилиши, йўл ва йўл хўжалиги ихтисосларига кирувчилар фақат шу ихтисосларга мувофиқ келувчи ўрта махсус, ўрта ҳунар-техника маълумотига эга бўлишлари ёки олий ўқув юртида танланган соҳа ёки шу соҳага яқин мутахассислик бўйича ишлаётган бўлишлари шарт.

Қуйидаги ихтисослар институт бўйича ўта зарур ихтисослардир: темир йўл транспортида автоматика, телемеханика ва алоқа, тепловозлар ва тепловоз хўжалиги, вагонсозлик ва вагон хўжалиги, темир йўл транспортида ташиш процессларини бошқариш, темир йўл қурилиши, йўл ва йўл хўжалиги.

Ўрта мактабни олтин медаль, ўрта махсус ва профессионал-техника билим юртларини ушбу соҳа ёки шу соҳага яқин мутахассислик бўйича имтиёзли диплом билан битирганлар институтга ўта зарур ихтисослар бўйича кириш имтиҳонларисиз қабул қилинадилар.

Ўрта маълумот ҳақидаги ҳужжатида ўртача баҳоси 4,5 баллдан кам бўлмаганлар иккита кириш имтиҳони математика (ёзма) ва физика (оғзаки)дан 8 балл олишса институтга ўта зарур ихтисослик бўйича қабул қилинишади.

Бошқа барча ихтисосларга кирувчи медалист ва аълочилар математика (ёзма), бухгалтерия ҳисоби ва хўжалик фаолиятининг анализи ихтисоси бўйича кирувчи медалист ва аълочилар эса математика (оғзаки) бўйича имтиҳондан «5» (беш) баҳо олишса қабул қилинадилар.

Аризалар 31 августгача қабул қилинади:

Кириш имтиҳонлари 15 сентябргача (потокларга бўлиниб), қабул 21 августдан 20 сентябргача ўтказилади.

Аризалар институт қабул комиссияси номига қуйидаги адреслардан бирига юборилади:

700045, Тошкент шаҳри, Оборонная кўчаси, 1-уй, ТошТИИИ (Ўрта Осиё темир йўлининг Тошкент, Ховос ва Фарғона бўлимига хизмат кўрсатади);

744007, Ашхобод, Камина кўчаси, 69-уй, Ашхобод филиали (Ўрта Осиё темир йўлининг Ашхобод, Мари, Чоржўй ва Қорақалпоқ бўлимларига хизмат кўрсатади);

734012, Душанба шаҳри, Ленин кўчаси, 16—2, Душанба, ЎКП (Ўрта Осиё темир йўлининг Душанба, Бухоро, Қарши ва Термиз бўлимларга хизмат кўрсатади).

Консультациялар учун институт, филиал ва ЎКП қабул комиссияларига мурожаат қилиш мумкин.

Телефонлар: институт ректори — 91-14-40, 40-70, сиртқи факультет декани — 91-05-36, 40-78, қабул комиссияси — 99-05-99-05-91, 32-25.

«УзГРАДОСТРОЙ» ишлаб чиқариш қурилиш-монтаж бирлашмасининг

ЖИЗЗАХ УЙСОЗЛИК КОМБИНАТИГА

бетончи-операторлар, кўприкли кран ҳайдовчилари, слесарлар, слесарь-сантехниклар, арматурачилар, токарлар, фрезировкачилар, электр пайвандловчилар, электриклар, инженер-техник ходимлар: механик, энергетик, мастер, технологлар, бош мутахассислар

КЕРАК

Ишга қабул қилинганлар 1 йил давомида уй-жой билан таъминланадилар, ёлғиз кишиларга ётоқхона бериладн.

Меҳнатга ҳақ тўлаш ишбай-мукофотли, бунга қўшимча равишда 30 процент коэффициент ҳамда ишнинг кўчма характери учун 20 процент мукофот тўланади.

Ишчиларни иш жойига ва яшаш жойларига олиб бориш махсус автотранспорт ёрдамида амалга оширилади.

Бизнинг адрес: Жиззах шаҳри, Промзона (8-автобус, маршрут таксисининг сўнгги бекати).

Фарғона шаҳридаги
25-техника билим юрти
1984—85 ўқув йили учун
қуйидаги мутахассисликлар бўйича
ҚИЗ ВА ЙИГИТЛАРНИ

ЎҚИШГА ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Автомобиль кранларининг машинистлари, минора кранларининг машинистлари, оғир кранларнинг машинистлари, экскаватор машинистлари, бульдозер машинистлари, автомобиль слесарлари, электргаз пайвандчилар.

Ўқиш муддати 10 ой.

Билим юртига ёши 17 ва ундан катта бўлган, ўрта маълумотли йигит ва қизлар қабул қилинади.

Ўқиш муддати узлуксиз иш стажига қўшилади.

Узоқдан келган йигитлар ётоқхона билан таъминланади.

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Адрес: Фарғона шаҳри, Қиргули, Энтузиастлар шоссеси, 9-уй. Телефонлар: 2-05-55, 2-06-36.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 23/V да **Концерт,** 24/V да **Дунёнинг яратилиши,** 25/V да **Оққуш кўли.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 25/V да **Келинлар қўзғолони.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 23/V да **Мангулик,** 24/V да **Ёшликда берган кўнгил,** 25/V да **Тўйдан олдин томоша.**

Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетининг коллективи Ўзбекистон телевидениеси программалаштириш бош дирекциясининг директор ўринбосари Ў. Юсупжоновага отаси

Юсуфжон ТОЛИПЖОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги» — «Сельское хозяйство Узбекистана» журнали редакцияси коллективи журналнинг масъул секретари А. И. Отаметовга отаси

Исроил ОТАМЕТОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

23 МАЙ, ЧОРШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Мактаб ўқувчиларининг Совет Иттифоқи Қаҳрамони, СССР қишлоқ хўжалиги министрининг ўринбосари Б. Рунов билан учрашуви. 10.20 — Давлат чегараси. Бадиий фильм. 3-фильмнинг 1-серияси. 11.35 — Саёҳатчилар клуби. 12.35 — Концерт. 13.05 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Телефильм. 15.50 — Концерт. 16.30 — Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар. 17.00 — Стадион ҳамма учун. 17.30 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 18.15 — Инсон ва қонун. 18.45 — Мактаб ислоҳоти. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Спидвей бўйича халқаро мусобақалар. 19.45 — Тежамкорлик бригадада туғилади. 20.15 — Давлат чегараси. Бадиий фильм. 3-фильмнинг 2-серияси. 21.30 — Время. 22.05 — Телефильм. 23.15 — Спорт ҳафталиги. 23.45 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 12.10 — Оила ва мактаб. 13.10 — Совет тасвирий санъати. 14.40 — Юхан Смуул. Ҳаёти ва ижоди саҳифалари. 15.25 — Ўқувчиларга нон ҳақида. 16.05 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — Қишлоқ янгиликлари. 20.00 — Футбол. Қайрат — Днепр. 21.00 Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Хайрли соатда. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Ахборот. 10.20 — Телефильм. 10.30 — Тенгдошларинг ижодидан. 11.10 — Тинчлик ва дўстлик шаҳри. Ҳужжатли фильм. 11.30 — Ўқув программаси. 12.00— Сўз кетидан сўз келар. 12.20 — Ҳужжатли фильм. 12.30 — Ўқув программаси. 13.00 — Янгиликлар. 18.15 — Қўғирчоқ фильм. 18.30 — Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси ғолиблари ҳузурида. 19.00 — Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VIII халқаро Тошкент кинофестивалининг тантанали очилиши. 20.00 — Ахборот. 20.15 — Фильм-концерт. 20.45 — Ахборот. 21.05 — Ҳужжатли фильмлар. 21.30 — Время. 22.05 — Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VIII Халқаро Тошкент кинофестивали қатнашчилари ва меҳмонлари учун Ўзбекистон санъат усталарининг концерти.

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 16.00— МОСКВА-II. 18.30 — Мактаб ўқувчилари учун. Бирга бўлсак ҳаммамиз. 19.00 — Янги урф-одатлар ҳаётга. 19.30 — Ўқитувчи экрани. 20.00 — Тошкент янгиликлари. 20.20— Қишлоқ ҳаёти. 20.50 — Ҳужжатли фильм. 21.00 — Совет Армияси жангчилари учун. 21.30 — МОСКВА-II.

24 МАЙ, ПАЙШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Мультфильм. 9.55 — Моҳир қўллар. 10.25 — Давлат чегараси. Бадиий фильм. 3-фильмнинг 2-серияси. 11.35 — Телефильмлар. 12.10 — Концерт. 13.00 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Телефильмлар. 16.10 — Фильм-концерт. 16.35 — Сенинг ленинча кутубхонанг. 17.10 — Концерт залида — мактаб ўқувчилари. 18.00 — Шахмат мактаби. 18.30 — Миллионлар ленинча университети. 19.00 — Халқ куйлари. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Ёзувчи ва ҳаёт. 20.20 — Давлат чегараси. Бадиий фильм. 4-фильмнинг 1-серияси. 21.30 — Время. 22.05 — Дунё ва ёшлар. 22.35 — Дунё воқеалари. 22.50 — Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.55 — Москва бўйлаб саёҳат 11.05 — К. Г. Паустовский. Мешчера томони. 12.00 — Эҳтиёт бўлинг, водород! Илмий-оммабоп фильм. 12.10 — Оналарнинг мактаби. 13.10 — Сен қонунни биласанми. 14.20 — Карл Маркс. Ўсмирнинг касб танлаш пайтидаги ўйлари. 14.50 — Тўртинчи баландлик. Бадиий фильм. 16.10 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Телефильм. 19.05 — Учиш кечиктирилади. Бадиий фильм. 20.45 — Шоир Антал Гидаш. 21.30 — Время. 22.05 — Футбол. Черноморец — Спартак.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Ахборот. 10.20 — Советлар мамлакатининг кишилари. 11.30 — Регистон узра куйлар. 12.00 — Касблар ҳақида ҳикоялар. 12.30 — Ўқув программаси. 13.00 ва 18.30 — — Янгиликлар. 18.10 — Сўз кетидан сўз келар. 18.30 — Ёшлик. 19.05 — Реконструкция суръати ошмоқда. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Олам дарди адиб қалбида. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Фильм-концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Ғўза парваришига — аъло сифат. 22.20 — Ер фарзанди. 23.40 — Бугун оламда нима гап?

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 16.15— МОСКВА-II. 18.30 — Телефильм. 19.00 — Марш янграмоқда. 19.50 — Пионерия. 20.00 — Тошкент янгиликлари. 20.20 — Ҳужжатли фильм. 20.40 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — МОСКВА-II.

РАДИО

23 МАЙ, ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ўзбек классик қўшиқлари. 9.30 — Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар. 11.15 — Инсон ва қонун. 11.35 — Ёш ижрочилар концерти. 12.10 — Узбекистан индустриальний. 20.50 — Шеърият кечаси. 21.10 — Тошкентда Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VIII халқаро кинофестивалининг тантанали очилиши ҳақида репортаж. 22.30 — Татар композиторларининг қўшиқлари.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент-П, Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16. 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.